

Шановні батьки!

Посібник складається з артикуляційної, дихальної та пальчикової гімнастик, дидактичних вправ і логопедичних завдань за різноманітними лексичними темами.

На практичному матеріалі лексичних тем у дітей накопичується і збагачується словниковий запас, розвиваються навички зв'язного мовлення, удосконалюються психічні процеси, відбувається поступове виправлення порушень граматичної будови мовлення. У процесі корекційної роботи діти оволодівають різноманітними мовленнєвими вміннями і навичками, переносять їх у повсякденне мовленнєве спілкування.

Тема: «ФРУКТИ»

Артикуляційна гімнастика

- «Жуємо тверду грушу»: колові рухи нижньою щелепою.
- «Щічки-яблучка»: ваші щічки круглі, неначе яблучка. Надуті дві щоки.
- «Заховаємо сливу за щічку»: надувати по черзі то праву, то ліву щоку.
- «Кругла виноградинка»: витягнути губи вперед вузькою трубкою.

Пальчикова гімнастика

Апельсин

Ми ділили апельсин,

Притуляємо пучки пальців правої руки до пучків пальців лівої руки; кистями рук утворюємо форму кулі.

Апельсин на всіх один.

Виставляємо вказівний палець;

Ця долька — котіві,

по черзі загинаємо або масажуємо пальці;

Ця долька — кротові,

Цю залишимо — синиці,

Цю дамо рудій лисиці.

А мені слухняному

притуляємо пучки пальців правої руки до пучків пальців

Цілого дістанемо.

лівої руки; кистями рук утворюємо форму кулі.

Ягоди

- Виконувати дії відповідно до тексту.

З гілок яблука зриваю,

У корзинку їх складаю.

Повно ягід у корзинці,

Важко нести до хатинки,

Посмакую ними трішки.

Потім з'їм іще малинки.

Скільки ягід у корзинці?

Один, два, три, чотири, п'ять? *По черзі загинати пальці, починаючи з великого.*

Знову буду їх збирать.

Розвиток дихання та голосу

- **«Нюхаємо садові квіти (троянди, хризантеми)».** Вдих через ніс, видих ротом.
- **«Збір урожаю»:** зриваємо яблука з високої гілки. Вихідне положення — стати прямо. Підняти руки — вдих. Кладемо яблука в корзину. Опустити руки, нахилити тулуб вперед і вниз — видих.
- **«Зірвали і спробували айву».** Несмачна айва: «Фа-фо, фи-фу!»
- **«Катя і Таня в саду»:** прийшли дівчатка в сад, побачили багато-багато фруктів та здивувались: «О-о-о-о-о!», але зненацька вибігла собачка та загавкала: «Гав-гав-гав-гав!» (На одному видиху, спочатку тихо, потім голосно).
- **«Розмови фруктів»:** вимова словосполучень від імені різних фруктів. Яблуко сердиться на Гусеницю: «Фу-фа-фу!» Вишні просять Шпаків не клювати їх: «Пта-пти-пто, пта-пту-пти». Яблука падають на траву: «Бам-бом-бум!»

Пластичний етюд

- **Показати дії садівника:** він копає ямки, садить плодові дерева, білить стовбури дерев, робить обрізку, обприскує дерева і т. д.
- **«Збір урожаю»:** імітація дій: ви ставите драбину, зриваєте яблука, складаєте в ящики, вантажите ящики в машину, везете в

магазин.

- Уявити себе фруктовим деревом зі стиглими наливними яблуками: «Я дуже стигле, солодке, велике!»

Розвиток слухової уваги

- Проплескування, відстукування ритму. (Яблучка дозріли і падають на землю).

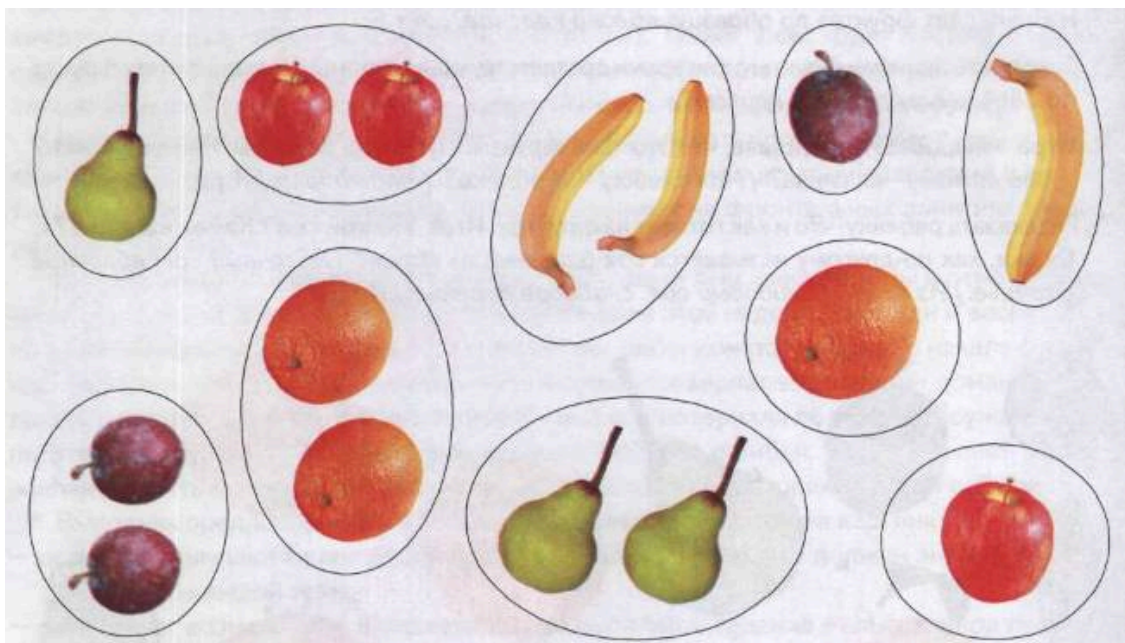
Розвиток лексико-граматичних категорій

- Розглянути разом з дитиною малюнки. Познайомити її з назвами фруктів. Закріпити в словнику узагальнююче поняття «фрукти».
- Назвати колір фруктів за зразком: яблуко червоне, ... і т. д.
- З'єднати лініями фрукти з фігурами відповідної форми. Назвати форму фрукта за зразком: «Апельсин круглий».
- **Вправа «Хто жадібний?»**. Уяви, що це твої фрукти. Дай відповідь на запитання: Чий лимон? (Мій лимон.) Чия слива? (Моя слива.) Чие яблуко? (Моє яблуко.) І т. д.
- Розповісти дитині, що і як готують із фруктів.
- **Вправа «Який сік? Яке варення?»**. Скажи, як по-іншому називається сік (варення) з яблук? (Яблучний сік; яблучне варення.) Із слив? (Сливовий сік, сливове варення.) І т. д.

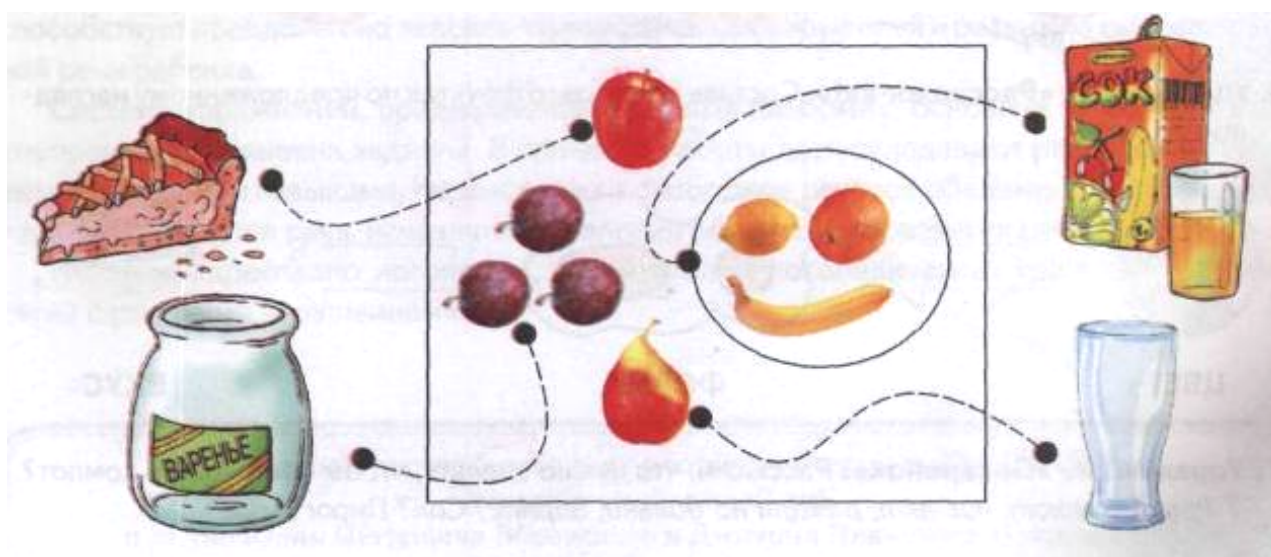

- **Вправа «Маленький кухар»**. Розкажи, що потрібно зробити, щоб зварити компот? (Фрукти миють, чистять, ріжуть на дольки, варять.) Сік? Пиріг?
- **Вправа «Назви правильно»**.
Завдання 1: Покажи, де яблуко, де яблука і т. д. та з'єднай лініями однакові фрукти.

Завдання 2: Дорослий показує, а дитина називає фрукти. Зразок: «Це яблуко. Це груші».

- **Вправа «Із чого — який?».** Обведи пунктирні лінії та назви, з яких фруктів і що приготувала мама. Який це сік (варення, пиріг, компот)? (Яблучний пиріг. Слинове варення і т. д.)

Склади речення за картинками:

На виро , а багату   .

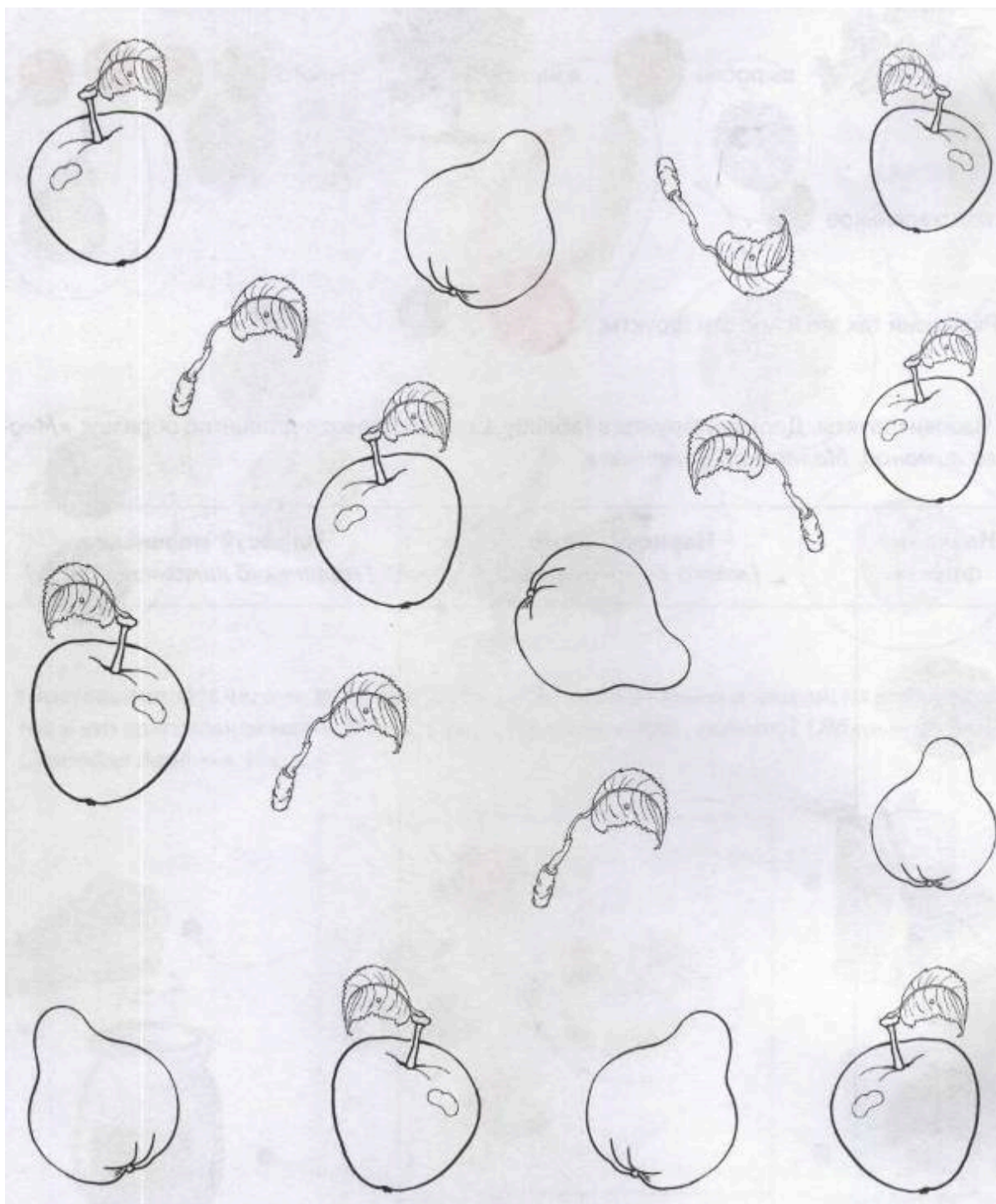
Я з'їв маленьке .

Розкажи про ці фрукти за зразком: , .

- Назви фрукти. Домалюй фрукти в таблиці. Склади словосполучення за зразком: «Багато лимонів. Маленький лимончик».

Назва фрукта	Намалюй багато ... (багато лимонів і т. д.) д.)	Намалюй маленький ... (маленький лимончик і т.д.))д. д.)
		
		
		

- **Вправа «Домалюй».** Домалюй кожній груші гілочку, кожній гілочці з листочком — сливу, а яблука розмалюй. Не забудь, що ці фрукти бувають різного кольору.

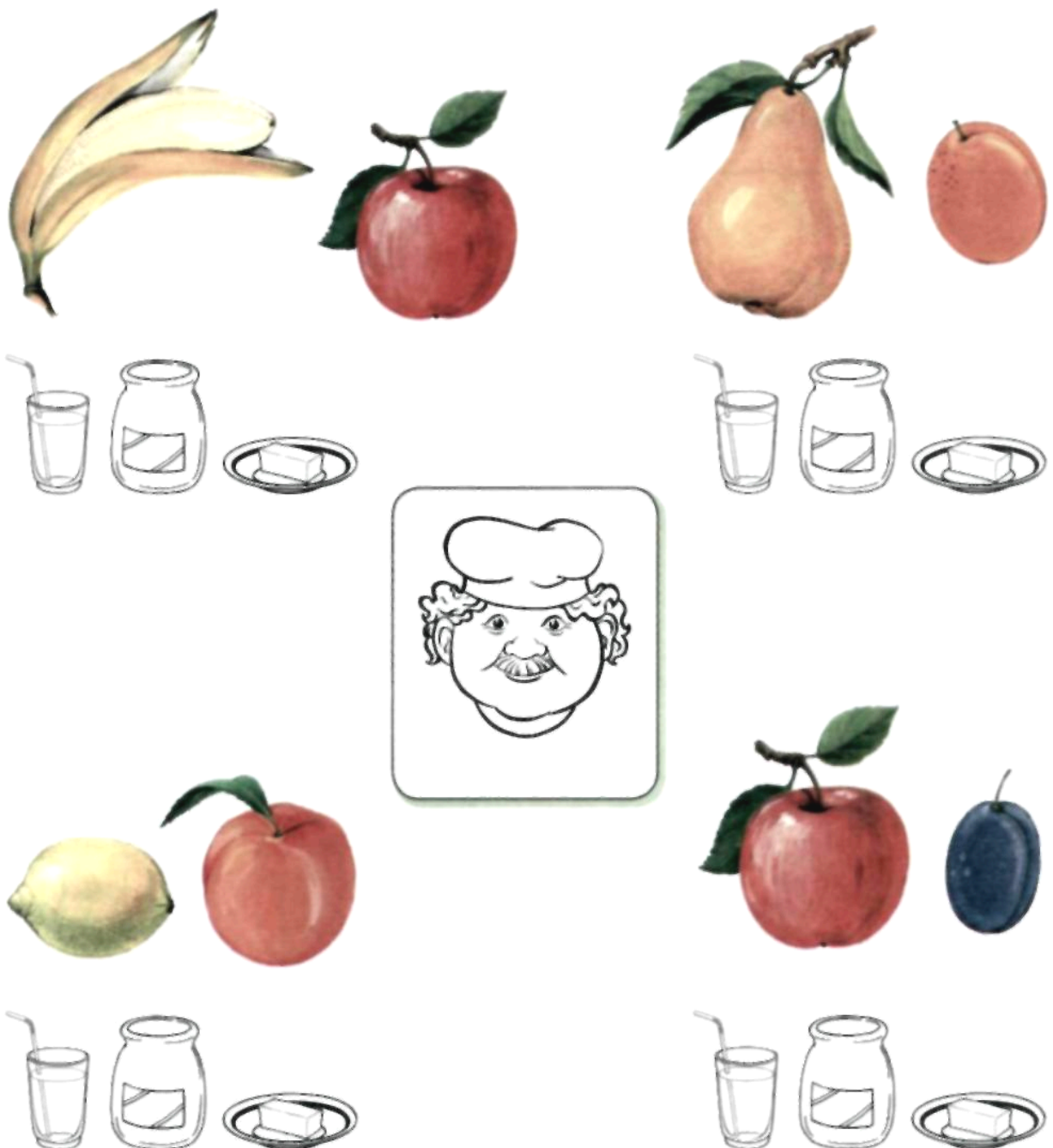

Розвиток зв'язного мовлення

- **Вправа «Допоможи кухарю».** Розглянь малюнки та умовні позначення. Назви пари фруктів. Із них кухар просить тебе приготувати три страви. Для цього розфарбуй відповідними кольорами склянки з соком, банки з начинкою для пирога і блюдця з желе поряд з фруктами.

Склади речення за зразком:

З банана і яблука приготували бананово-яблучний сік, бананово-яблучну начинку і бананово-яблучне желе.

- Послухайте оповідання і подумайте, як можна його назвати.

Одного разу навесні в сад прийшли дідусь Матвій з онуком Вовою. Вони принесли з собою і посадили маленький саджанець яблуньки. Вова все літо допомагав дідусеві доглядати за яблунькою: розпушував землю навколо деревця, поливав його.

За рік яблунька піросла і зміцніла. Наступної весни Вова разом з дідусем знову прийшли в сад і побачили, що на яблуньці з'явилися маленькі квіточки.

— Ну ось, Вово, наша яблунька і зацвіла! — сказав дідусь. — Восени на ній з'являться перші яблучка.

Коли настала золота осінь, дідусь з Вовою взяли кошик і пішли в сад. Там їх чекала красуня-яблунька.

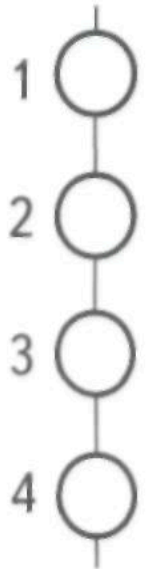
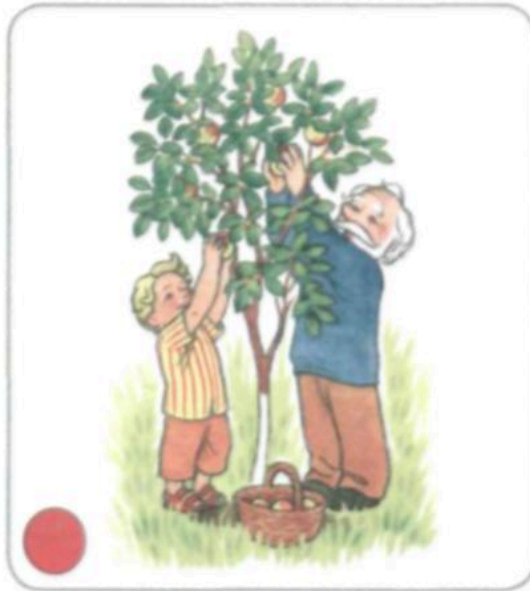
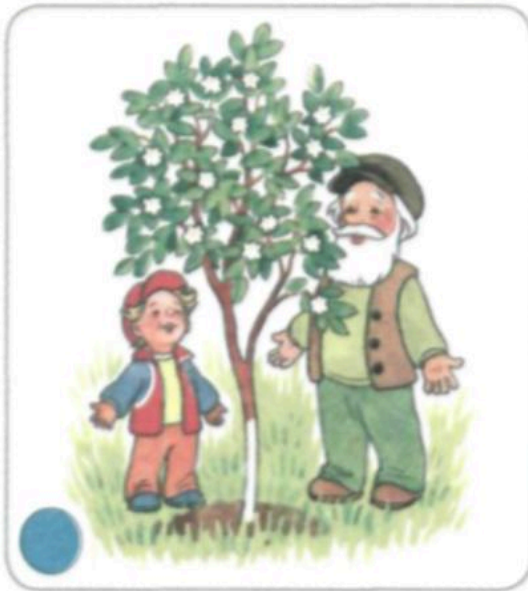
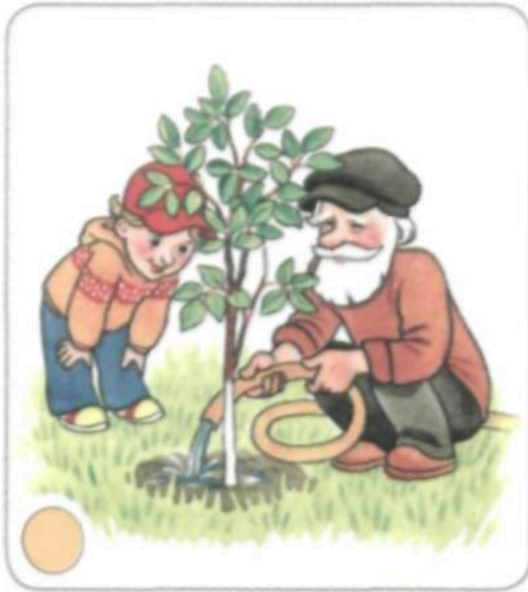
Дідусь Матвій і Вова зібрали і поклали в кошик стиглі, смачні й ароматні яблука.

— Спасибі тобі, яблунько, за багатий урожай! — сказали на прощання дідусь Матвій та Вова.

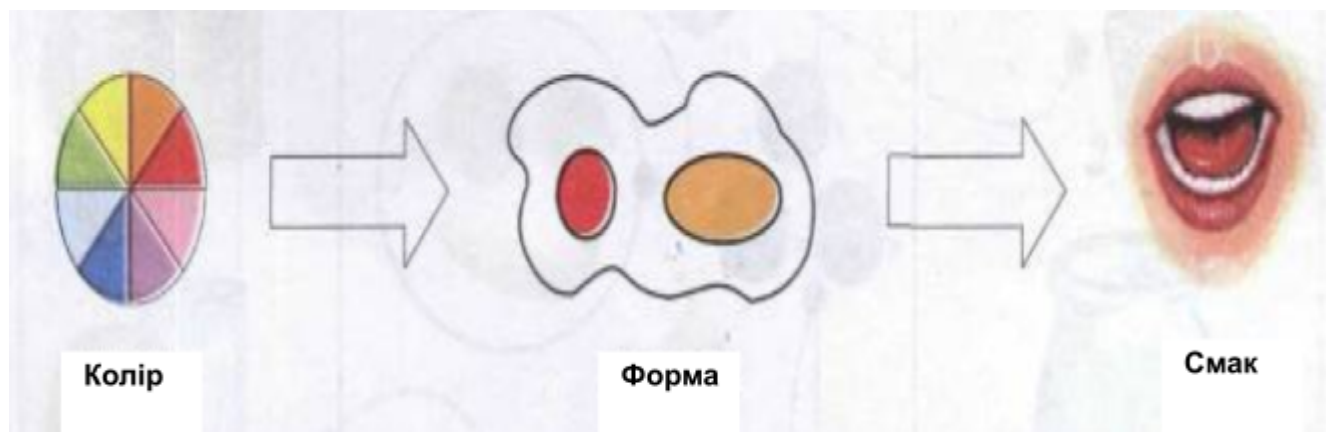
Логопед:

— Як можна назвати наше оповідання?

Виберіть, який малюнок буде першим, другим...

- **Вправа «Розкажи».** Склади розповідь про фрукти за запропонованим наочним планом.

Тема: «ОВОЧІ»

Артикуляційна гімнастика

- *Прийшли діти на город, від подиву відкрили рот, побачивши величезний гарбуз. Широко відкрити рот (утримувати під рахунок до «п'яти-шести»).*
- **«Товстенькі і худенькі»:** показати овочі на грядці. Кавуни, гарбузи, качани капусти — «товстенькі»; цибуля, часник, стручок гороху та інші — «худенькі».
- **«Стручок квасолі»:** показати стручки квасолі. Щелепи в спокійному стані (рахунок «один», «два»). «Стручок лопнув» — рух нижньої щелепи вперед (на рахунок «три»):

Пальчикова гімнастика

- **Вправа «Скільки грядок на городі?»**

На городі у Федори

Ростуть на грядках помідори,

По черзі загинаємо пальчики

А на грядці у Філата

на обох руках.

Багато різного салату.

У родині Петруків

Чотири грядки буряків.

А у нашого Бориска

Є смачна-смачна редиска.

У Каті і у Толі

Картоплі виросло доволі.

Один, два, три, чотири, п'ять -

Підемо врожай збирать.

Розвиток дихання та сили голосу

- **«Розмови овочів».** Вимовляти складові поєднання від імені Помідора (хвалькувато) і Огірка (ображено). Помідор хвалиться перед огірком тим, що він червоний, гарний: «Па-пу, пи-по!» Огірок: «Пу-бу, по-бо». Кабачок говорить баклажану, що йому набридло лежати на грядці: «То-ти-ту».
- Вимовляти «Ох!», «Ах!», «Ух!» пошепки, тихо і голосно від імені

дідуся, бабусі і внучки.

Фізкультхвилинка

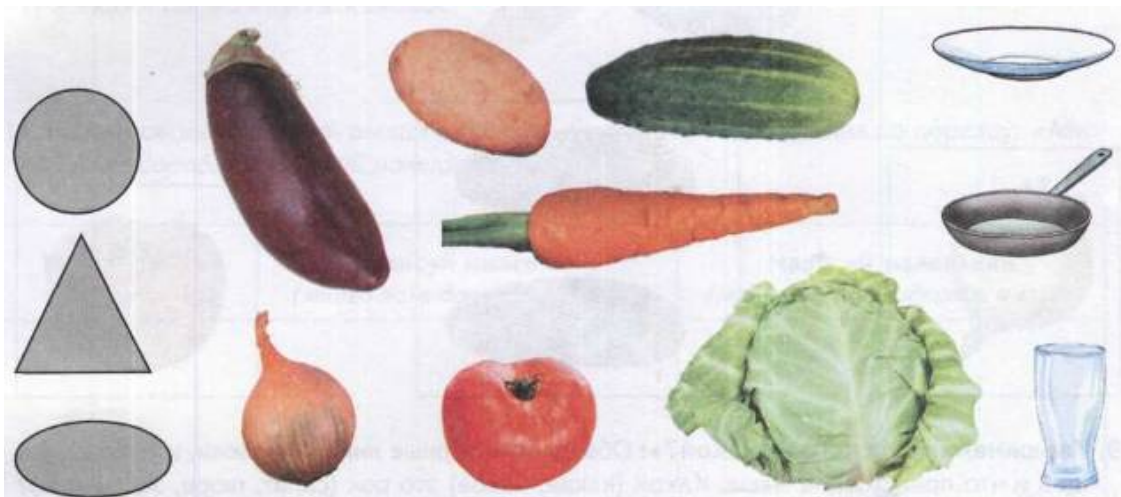
- Показати капусту на грядці; кабачок, підставили сонечку бочок; солоні огірки в банці.
- **«Садимо город».** Виконувати дії відповідно до змісту тексту.

Ми лопатки взяли,	Насіння рядами
Грядки розкопали.	Дружно ми садили.
Граблі в руки взяли,	А потім водою
Грядки розрівняли.	Теплою полили.

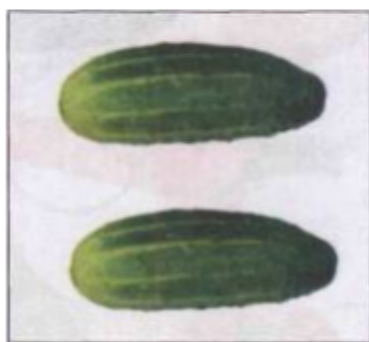
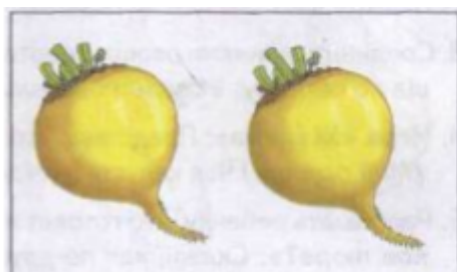
- **«Збирання врожаю».** Показати: ви зрізуйте капусту, копаєте картоплю, висмикуєте моркву і буряк, лущите квасолю і горох.

Розвиток лексико-граматичних категорій

- Розглянути разом з дитиною малюнки. Познайомити її з назвами овочів. Закріпити в словнику узагальнююче поняття «овочі».
- Назвати колір овочів за зразком: *помідор червоний ... і т. д.*
- З'єднати лініями овочі з відповідними фігурами. Назвати форму кожного овоча за зразком: *«Огірок овальний».*
- **Вправа «Хто жадібний?».** Уяви, що це твої овочі. Дай відповідь на запитання: Чий це огірок? (*Мій огірок.*) Чия капуста? (*Моя капуста.*) І т. д.
- **Вправа «Який сік? Яка запіканка? Яке пюре?».** Розповісти дитині, що готують із овочів. Скажи, як по-іншому називається сік (запіканка, пюре) з моркви? (*Морквяний сік; морквяна запіканка; морквяне пюре.*) І т. д.

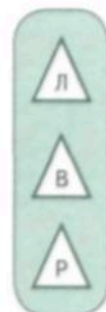
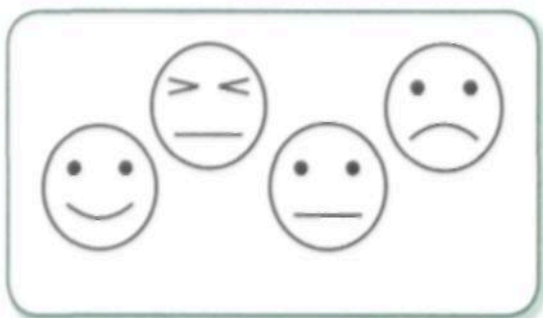
- **Вправа «Маленький кухар».** Розкажи, що потрібно зробити, щоб приготувати суп? (Овочі миють, чистять, ріжуть, варять.) Сік? Пюре?
- **Вправа «Назви правильно».**
Завдання 1: Покажи, де огірок, де огірки і т. д. З'єднай лініями однакові овочі.
Завдання 2: Дорослий показує, а дитина називає овочі. Зразок: «Це помідор. Це помідори».

- **Вправа «Із чого — який?».** Обведи пунктирні лінії та назви, з яких овочів і що приготувала мама. Який (яка, яке) це сік (салат, пюре, запіканка)? (Морквяний сік. Овочевий салат і т. д.)

- **«Допоможи кухарю».** З кожної пари овочів кухар просить тебе приготувати три страви. Для цього розфарбуй відповідним кольором мисочки з пюре, миски з салатом і тарілки з запіканкою поряд з овочами.
- **Склади речення за зразком:** З капусти і моркви приготували капустяно-морквяний салат, капустяно-морквяне пюре, капустяно-морквяну запіканку.

- Склади речення за малюнками:

На лежало багато .

Я з'їв , а потім ще один маленький.

Розкажи про ці овочі за зразком: , .

- Назви овочі. Домалюй овочі в таблиці. Склади словосполучення за зразком: «Багато помідорів. Маленький помідорчик».

Назва овоча	Намалюй багато ... (багато помідорів і т. д.) д.)	Намалюй маленький ... (маленький помідорчик і т. д.)
		
		
		

- **Вправа «Намалюй».** Розказати дитині, де ростуть овочі та як їх збирають з городу. Виконати запропоновані нижче завдання.

Намалювати овочі, які
зрізають ножом.

Намалювати овочі, які викопують
лопатою.

Намалювати овочі, які зривають.

Намалювати овочі, які висмикують
із землі.

- Вправа «Що купила білочка в магазині?». Розглянути малюнки. Порівняти їх та назвати, що привезла білочка з магазину.

Розвиток зв'язного мовлення

- Послухайте оповідання і подумайте, як можна його назвати?

— *За столом пусто, якщо немає капусти, — так говорять у народі, — сказав одного разу навесні тато Іванка та Марійки. — Давайте спробуємо виростити на нашому городі цей овоч!*

Тато й Іванко перекопали землю лопатами і розрівняли її граблями. А Марійка зробила в землі ямки і посадила в них куплену розсаду капусти.

Все літо Марійка та Іванко доглядали за капустою: поливали її холодною водою, збирали шкідників з листочків.

Восени з маленької розсади капусти вирости великі качани. Навіть дідусь здивувався такому багатому врожаю Іванка та Марійки.

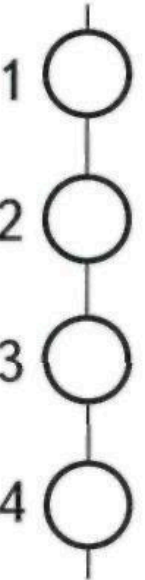
— *Ой молодці, дітки! Яку капусту виростили! Правильно люди говорять: «Хто роботи не боїться, у того все на городі родить».*

Марійка та Іванко були дуже задоволені.

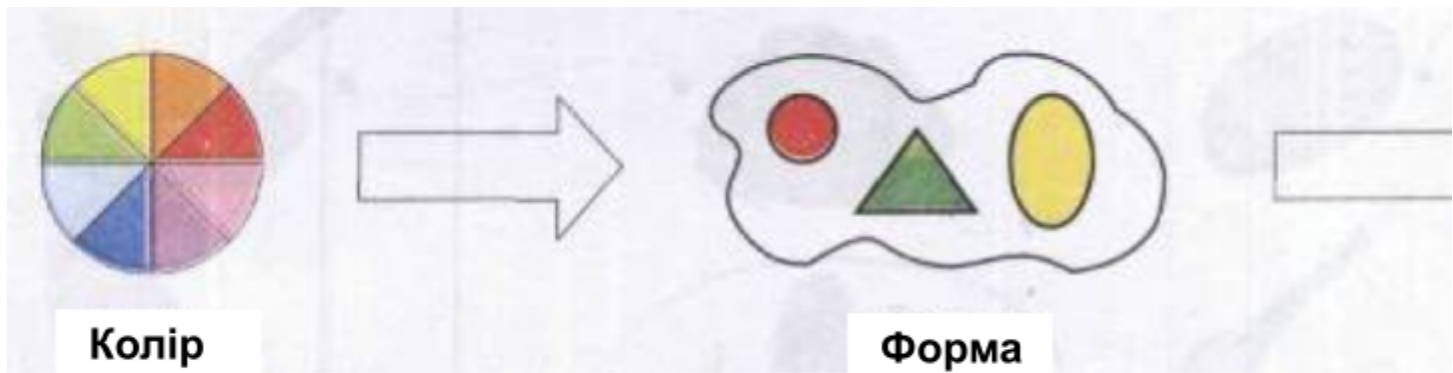
Логопед:

— Як можна назвати наше оповідання?

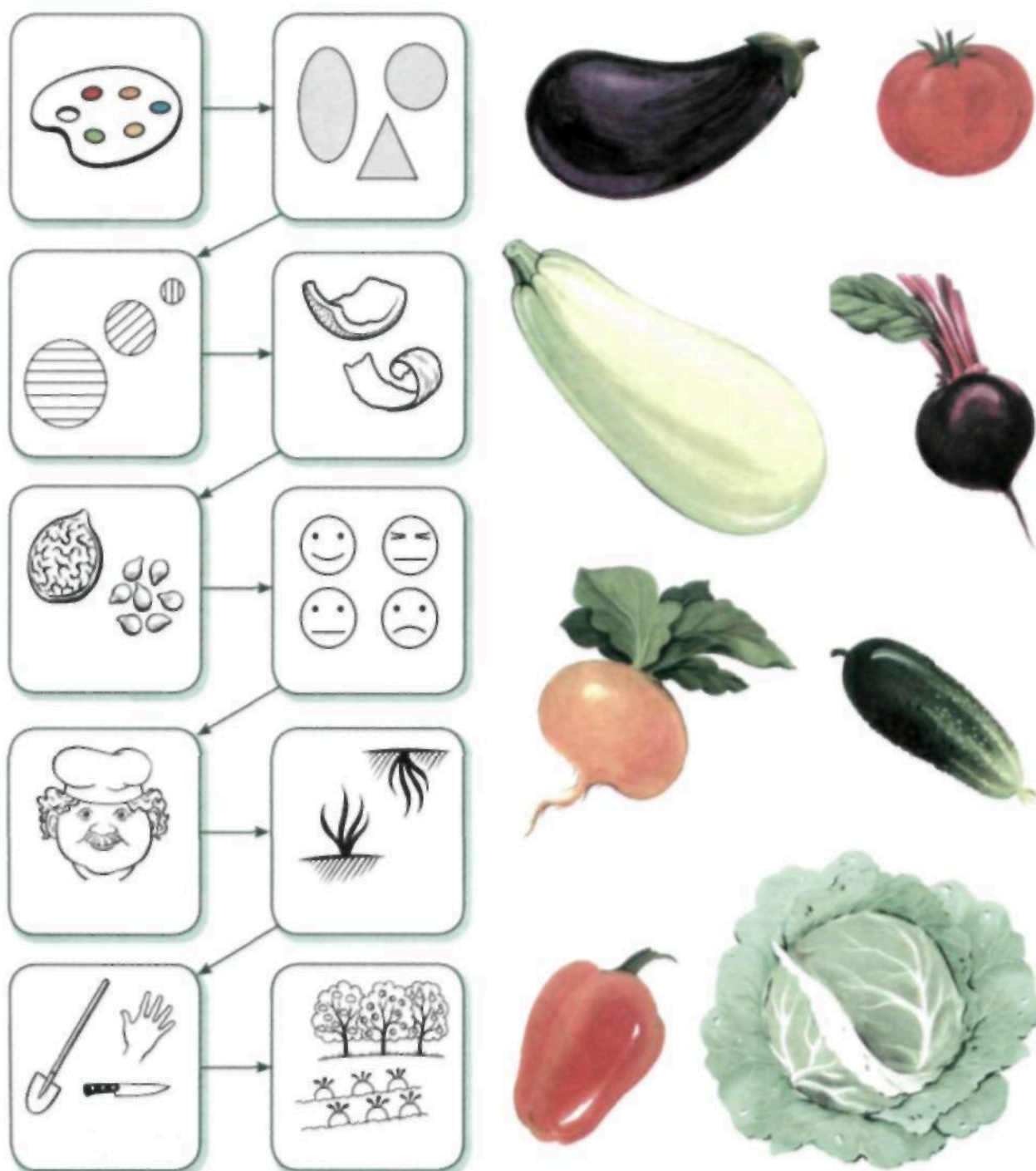
Виберіть, який малюнок буде першим, другим...

- **Вправа «Розкажи».** Склади розповідь про овочі за запропонованим наочним планом.

- **Вправа «Склади розповідь-опис».** Розгляньте малюнки і назвіть овочі. Складіть розповідь-опис кожного овоча за малюнковим планом. Розпочни розповідь так: *Я хочу розказати про... (баклажан).*
- ет
- **Вправа «Склади розповідь-порівняння».** Складіть розповідь-порівняння кожної пари овочів за малюнковим планом. Розпочни розповідь так: *Я хочу розказати про... (баклажан і помідор)*

Тема: «ОСІНЬ»

Артикуляційна гімнастика

- **«Ведмідь».** Уявіть, що ми у лісі йшли-йшли, до ведмежого барлогу підійшли. Широко відкрити рот, показати, як позіхає ведмідь, йому восени хочеться спати. Розкривати і закривати рот.

- **«Журавлина».** Подивіться, як багато тут журавлини! Зберіть повну долоньку журавлини. Спробуйте ягідки на смак, добре прожуйте їх. Імітувати жування.
- **«Хом'ячок-товстячок».** Показати, які товсті щоки у хом'ячка, який несе в нірку запаси. Надути обидві щоки одночасно. Хом'ячок висипав зерно в нірці. Втягнути щоки.

- **«Білочка гризе горішки».** Посміхнутися і постукати зубами.
- **«Язичок у хащах».** Показати, як Язичок пролізає між густими деревами (зубами). Губи у посмішці. Повільно висовувати язик, покусуючи його по всій поверхні.

Пальчикова гімнастика

- **Вправа «Каштани».** Логопед дістає відерце з каштанами і пропонує дітям взяти в одну руку по два каштана.

Логопед:

– Тримайте каштани міцно, катайте їх навколо один одного, слідкуйте, щоб не впали.

Діти:

Каштани в долоньці я міцно тримаю,

Каштани в долоньці кручу, завертаю.
Я покручу каштани ще трішки,
Вони втікають, як мишка від кішки.

Розвиток дихання

- **Вправа «Осінні листочки».** *(Розвиток подовженого плавного видиху)* Логопед пропонує дітям встати біля стільчиків.

Логопед:

– Встаньте прямо, покладіть листочки на долоні, піднесіть долоньки до губ. Зараз ви будете дути на листочки, щоб вони закружляли у повітрі. Зробіть вдих, витягніть губи трубочкою, подуйте на листочки.

Вправа виконується три-чотири рази за командою логопеда. Логопед слідкує за тим, щоб діти не надували щоки і не піднімали плечі.

Розвиток мовленнєвого слуху, пам'яті та мислення

- **Вправа «Будь уважним».**

Логопед:

– Зараз я буду промовляти слова. Запам'ятайте їх і визначте, яке з цих слів не має відношення до осені: дощ, листопад, заметіль, гриб. Яке слово зайве? Чому ви так думаєте?

Діти:

– Зайве слово *заметіль*. Заметіль буває взимку.

Логопед:

– Дути, опадати, збирати, засмагати.

Діти:

– Зайве слово *засмагати*. Люди засмагають влітку.

Логопед:

– Дощовий, похмурий, морозний, золотий.

Діти:

Зайве слово *морозний*. Морозні дні бувають взимку.

- **Вправа «Проплескай слова».** (Вміння передавати ритмічний малюнок слів.)

Логопед пропонує дітям стати в коло.

Логопед:

– А тепер давайте всі разом проплескаємо слова. Послухайте, як я проплескаю слово *до-щі*. А тепер ви проплескайте слова: *кущі, калина, жолуді, каштани, дуб*

Фізкультхвилинка

- **Вправа «Осінь».** *(Координація мовлення з рухами. Удосконалення вмінь кружляти на носочках, присідати без опори).* Логопед запрошує дітей вийти на килим, пропонує їм стати обличчям до середини кола і виконати вправу.

Листочки осінні тихо кружляють,

Листочки під ноги тихо лягають.

І під ногами весело шурхочуть,

Ніби знову кружляти хочуть.

Кружляють, розставивши руки в сторони.

Присідають.

Рухи руками вліво-вправо.

Кружляють на носочках.

Розвиток лексико-граматичних категорій

- Роздивитися разом з дитиною малюнки. Пригадати назву кожної пори року. Уточнити послідовність зміни пір року. Запитати дитину, чи знає вона, яка пора року зараз? Попросити дитину назвати пору року, яка передує осені, та пору року, яка настає після осені. Поспостерігати разом з дитиною за змінами в природі восени.

Осінь

Зима

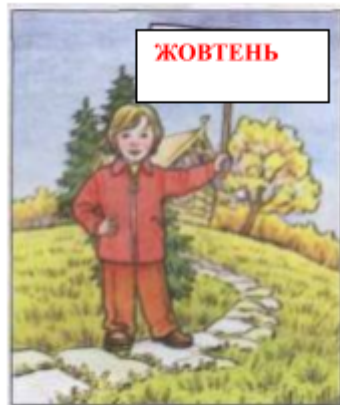

Літо

Весна

- Познайомити дитину з назвами осінніх місяців.

- **Вправа «Підбирай, називай, запам'ятовуй».** Назви якомога більше слів-ознак; слів-дій.

Небо восени (яке?) — похмуре, сіре.

Сонце восени (яке?) — ...

Дощ восени (який?) — ...

Вітер восени (який?) — ...

Листя восени (яке?) — ...

Восени листя (що робить?) — червоніє, жовтіє, в'яне, сохне, опадає, кружляє, шарудить.

Восени дощ (що робить?) — ...

Восени сонце (що робить?) — ...

Восени птахи (що роблять?) — ...

Восени селяни (що роблять?) — ...

- **Вправа «Знайди помилку».** Визнач, чого не буває восени:

- Діти засмагають, купаються, носять легкий одяг.
- Під ногами шарудять сухі різнокольорові листочки.
- Набубнявіли бруньки, розпускаються на деревах листочки.
- Люди збирають урожай овочів, фруктів.
- Дикі звірі не роблять запаси корму.

- Пояснити дитині значення слова «листопад». Попросити дитину промовити це слово по складах.

- Роздивись малюнки із зображенням осені та літа. Назви ознаки цих пір року. Порівняй їх між собою.

Влітк
у

, а
восени

Влітк
уєтом

, а
восени

Влітк
у

, а
восени

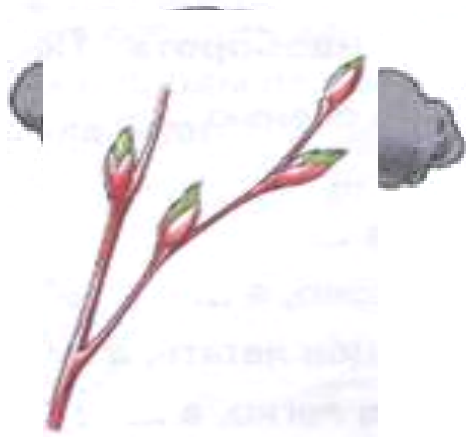
Влітк
уєтом

, а
восени

- **Вправа «Назви лагідно».** Художник намалював малюнки. Назви їх. Біля цих малюнків намалюй такі ж, але маленькі. Назви їх лагідно.

- **Вправа «Побачили, не побачили».** Назви предмети. Домалюй їх у таблиці. Склади речення за зразком: «Діти побачили три листочки, а не побачили п'ять листочків».

Назва предмета	Намалювати три (три листочки тої д.) а.)	Намалювати п'ять (п'ять листочків тої д.) а.)
		
		
		
		

- **Вправа «Скажи навпаки».** Допоможи Тетянці закінчити речення:

Влітку сонце яскраве, а восени —... .
 Влітку небо світле, а —... .
 Влітку день довгий, а —... .
 Влітку хмари плывуть високо, а —... .
 Влітку птахи вчать пташенят літати, а . —... .
 Влітку люди вдягаються легко, а —... .
 Влітку діти відпочивають, купаються, засмагають, а —... .
 Влітку люди вирощують урожай, а —... .
 Влітку дерева стоять одягнені в зелене листя, а . —...

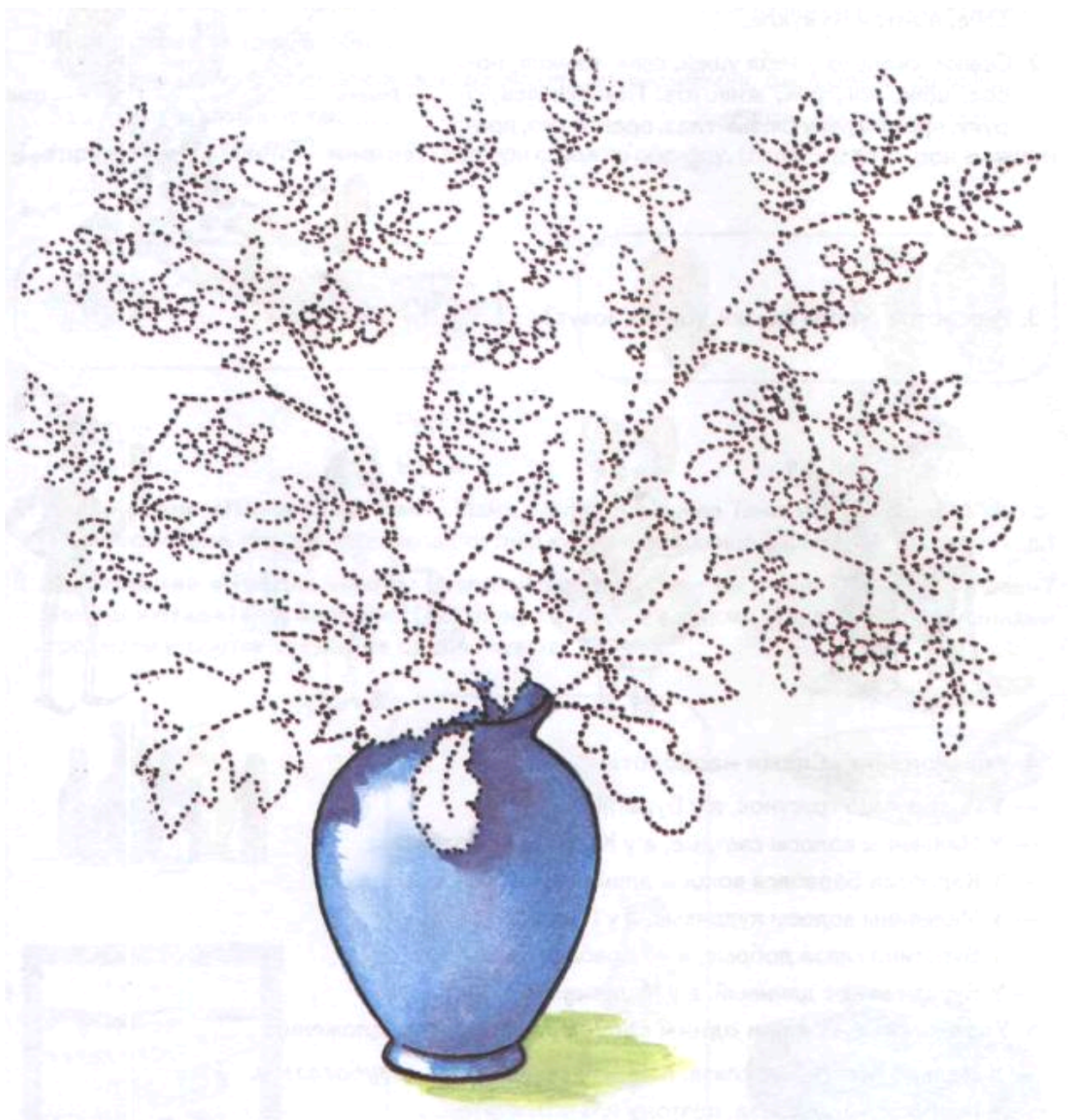
- **Вправа «Одягнемо Таню».** Розповісти дитині, який одяг, взуття і головні убори носять восени.

Прийшла осінь, стало прохолодно. Таня зібралася йти у парк гуляти, але не знає, як їй одягнутися. Допоможи Тетянці. Обведи лінією червоного кольору осінній одяг, взуття і головний убір. Який одяг, взуття і головні убори не

підходять
для
осені?
Чому?

- **Вправа «Букет для мами».** У парку Таня зібрала для мами гарний букет із різнокольорових листочків і плодів. Обведи листя і плоди по крапках. Розфарбуй їх і розкажи, з яких листочків і плодів Таня склала букет.

Розвиток зв'язного мовлення

- **Складання розповіді про осінь за картинкою.**

Логопед дає дітям одну хвилину для вільного перегляду, а потім задає запитання, привертаючи увагу дітей до тієї частини картини, про яку йде мова.

Логопед:

— Кого ви бачите на картинці? Почніть відповідь зі слів *ми бачимо*. (*Ми бачимо дітей.*)

— Де знаходяться діти? (*Вони прийшли до лісу.*)

— В який ліс прийшли діти? (*Вони прийшли в осінній ліс.*)

— Як ви здогадалися? (*У лісі на деревах різнокольорові листочки, на землі жовта трава. В траві ростуть гриби.*)

— Що роблять дівчатка? (*Дівчатка збирають листочки.*)

— Що робить хлопчик у червоній куртці? (*Хлопчик у червоній куртці спостерігає за білочкою.*)

— А чим зайнятий хлопчик у коричневій куртці? (*Другий хлопчик хоче погладити їжака.*)

— Як ви думаєте, дітям сподобався осінній ліс? Зверніть увагу на їхні обличчя. (*У дітей веселі обличчя. Їм цікаво гуляти в осінньому лісі.*)

— Ви дуже добре відповіли на мої запитання. А тепер давайте повторимо розповідь за малюнком повністю. Спочатку ви розкажете, кого ви бачите на картині, де вони знаходяться. Тоді опишете осінній ліс і розкажете, що роблять діти. І, нарешті, поясните, чому дітям сподобалося в осінньому лісі?

Логопед дає дітям дві хвилини для підготовки до розповіді, а потім викликає по черзі дітей для складання розповіді за картиною.

Зразок. *Ми бачимо на картині дітей. Вони прийшли до осіннього лісу. У лісі на деревах різнокольорові листочки, на землі жовта трава. В траві ростуть гриби. Дівчатка збирають листочки. Один хлопчик спостерігає за білочкою, а інший — за їжаком. Дітям цікаво гуляти в осінньому лісі.*

- **«Глечики з вузьким і широким горлом»:** витягувати губи то вузькою, то широкою «трубочкою».
- **«Самовар»:** надувати одночасно обидві щоки.
- **«Підготуємо чашечки для чаю, кави, соку»:** чия «чашечка» глибша? Язик «чашечкою» зовні і всередині рота.
- **«Чашка і блюдце на столі»:** чергувати позиції: язик «чашечкою» і язик «на дні».
- **«Гострий ніж і глибокий кухоль»:** чергувати артикуляційні позиції: «гострий» язик і язик «чашечкою».
- **«Пиріжок»:** рот відкритий, губи в посмішці. Покласти «широкий» язик на нижню губу.

Пальчикова гімнастика

Помічники

Один, два, три, чотири, *Почергово ритмічно стукати кулачком об кулачок і плескати в долоні.*

Ми весь посуд перемили. *Потирати долоні, імітуючи миття посуду.*

Чайник, ковшик, ложку *Загинати пальчики по одному.*

І велику чашку.

Ми весь посуд перемили, *Потирати долоні, імітуючи миття посуду.*

Тільки чашку ми розбили, *Знову загинати пальчики*

Ковшик також розвалився.

Ніс у чайника відбився,

Ложку трішки ми зламали –

Так ми мамі помагали. *Почергово ритмічно стукати кулачком об кулачок і плескати в долоні.*

Розвиток дихання

- **«П'ємо коктейль через трубочку»:** вдих, витягнути губи вузькою «трубочкою» — видих.
- **«Дуємо на гарячий чай»:** витягнути губи широкою «трубочкою» (вдих), подути на гарячий чай (видих).
- **«Пихкаючий чайник»:** промовляти: «Пих-пах-пох! Пих-піх-пих-піх!»
- **«Суп кипить»:** взяти іграшкові каструльки, наполовину заповнені водою, опустити в них коктейльні трубочки, подути, не надуваючи щік, щоб «суп» у каструльках «не википів».

Розвиток слухової уваги та фонематичного сприйняття

- Гра «Повтори, не помились»:
 - о каструля, чашка, блюдо, ложка;
 - о цукорниця, чашка, виделка, чайник;
 - о чашка, сковорідка, тарілка, ніж;
 - о чайник, ложка, сковорідка, ніж.

Пластичні етюди

- Слухати вірш і виконувати дії відповідно до змісту.

Пельмені

Я три жменьки борошна
Сиплю в миску ситом,
Піділлю води я трошки.
Розмішаю тісто ложкою.
Все з яйцем я перетру,
Тісто я руками мну.
Розділяю на шматочки,
І роблю вже колобочки.
М'ясорубку покручу,
Фарш м'ясний отримаю.
Відділяю фаршу трошки,
На кружок кладу його ложкою,
А краї з'єднаю,
Пальчиками їх стискаю,
Покажу своє я вміння —
Наліплю аж сто пельменів!

Розвиток лексико-граматичних категорій

- Роздивитися разом з дитиною картинки. Познайомити її з назвами предметів посуду і попросити показати наступні частини: носик, кришку, ручки, краї (стінки), дно... Закріпити в словнику узагальнююче поняття «посуд».

- Познайти дитину з поняттями «чайний посуд», «столовий посуд», «кухонний посуд».
- **Вправа «Помічниця».** Допоможи дівчинці Тані поставити чайний посуд на піднос, столовий — на обідній стіл, а кухонний — у шафу. Проведи кольорові лінії від відповідного посуду до підноса, стола і шафи.

- Існують предмети посуду, схожі за назвою і зовні. Але називаються вони по-різному (чашка — кувалда, блюдце — миска тарілка, супниця — каструля). Запам'ятай ці назви та обведи кожен пару предметів лінією одного кольору.
- Познайти дитину з багатозначними словами та пояснити різницю в значеннях цих слів.

Вправа «Скажи навпаки». Закінчи речення:

- **Вправа «Підбирай, називай, запам'ятовуй».** Закінчи речення (підбери і назви якомога більше слів-дій):
Купуючи в магазині посуд, покупець (що робить?) вибирає, роздивляється і т. д. Доглядаючи за посудом, людина (що робить?) ...
- **Вправа «Маленький кухар».** Розкажи по порядку, що потрібно зробити, щоб приготувати чай (підсмажити картоплю).
- **Вправа «Допоможемо мамі».** Мама попросила допомогти їй розкласти сіль, цукор, сухарі, цукерки, хліб, масло у відповідний посуд. Назви посуд, в якому ці продукти повинні зберігатися і подаватися до столу. З'єднай різнокольоровими лініями продукти з відповідними предметами посуду.

- Закінчи речення:

- **Вправа «Хто жадібний?»**. Уяви, що це твій посуд (див. малюнок вище). Дай відповідь на запитання: Чия це чашка? (Моя чашка.) Чий чайник? (Мій чайник.) Чиє блюдце? (Моє блюдце.) І т. д.
- **Вправа «В гостях у бабусі Федори»**. На кухні у бабусі Федори зберігається багато різного посуду. Знайди однаковий посуд і обведи його лініями різних кольорів. Назви, яких предметів посуду у Федори багато. {У Федори багато чашок, тарілок. І т. д. Або: У Федори було багато голубих чашок, жовтих тарілок.}

- Бабуся Федора посуду не берегла, не мила, биля його, і посуд утік від неї. Розглянь малюнок. Розкажи, які предмети посуду втекли від Федори і без якої частини вони залишились. {Від Федори втік чайник. Чайник без носика. І т. д.)

- **Вправа «Порахуй і назви».** Заплакала Федора, попросила посуд повернутися і пообіцяла добре за ним доглядати. Повірив посуд бабусі Федорі, повернувся до неї, та не весь. Частина посуду по дорозі розбилася. Порахуй, скільки предметів посуду повернулися до Федори. Назви їх. (Повернулися п'ять жовтих тарілок. І т. д.)

- **Вправа «Назви ласкаво».** Федора дуже зраділа поверненню посуду. Вона його чистила, мила і називала ласкаво. Назви кожний предмет посуду ласкаво (чашка — чашечка і т. д.).
- **Вправа «З чого — який?».** Розказати дитині, з яких матеріалів виготовляють посуд. Пояснити значення слова «крихка». Закінчи речення:

Якщо виделка із пластмаси, вона пластмасова.

Якщо ніж із сталі, він

Якщо тарілка з картону, вона

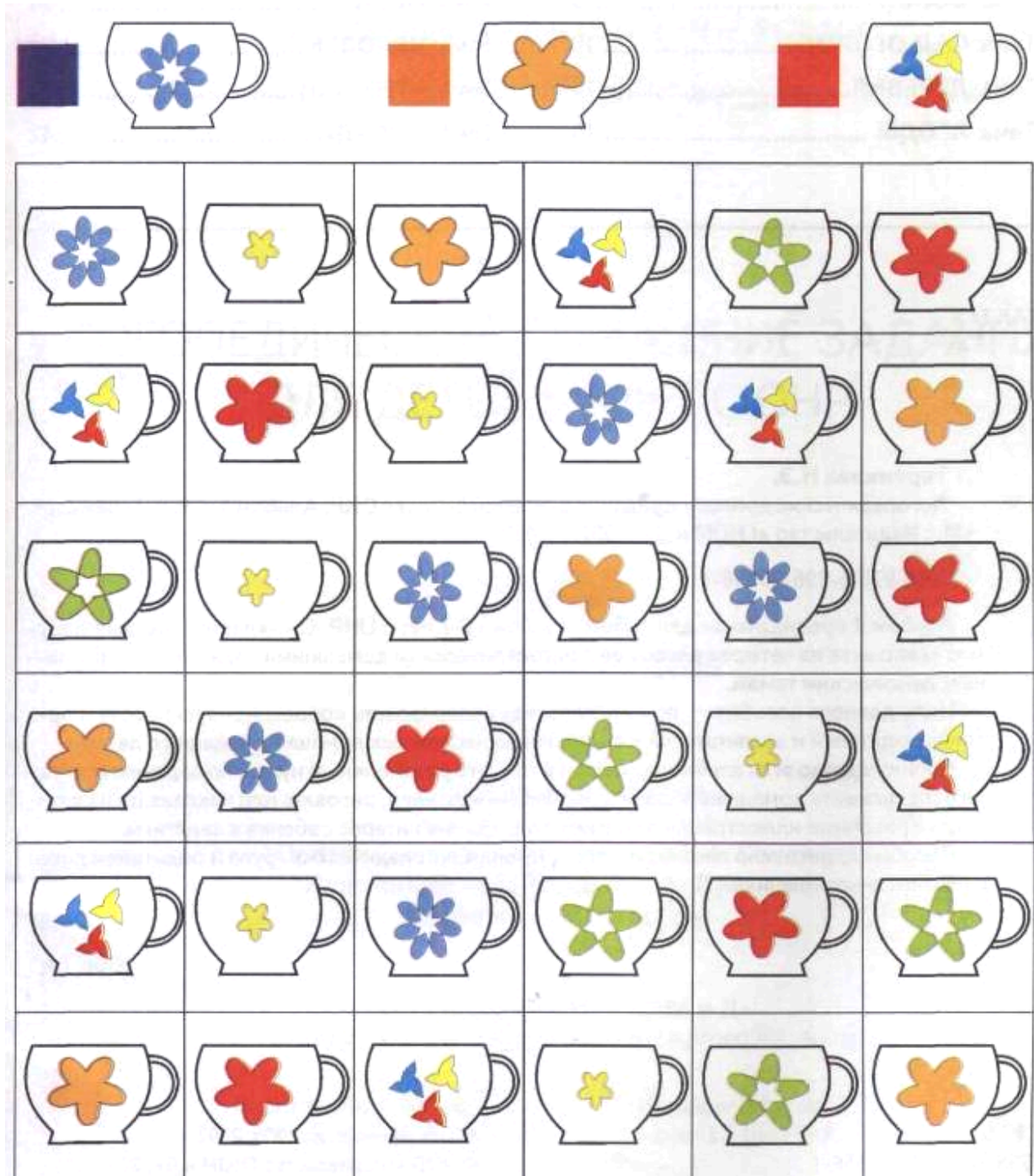
Якщо ложка з металу, вона...

Якщо чашка з фарфору, вона

Якщо глечик з глини, він

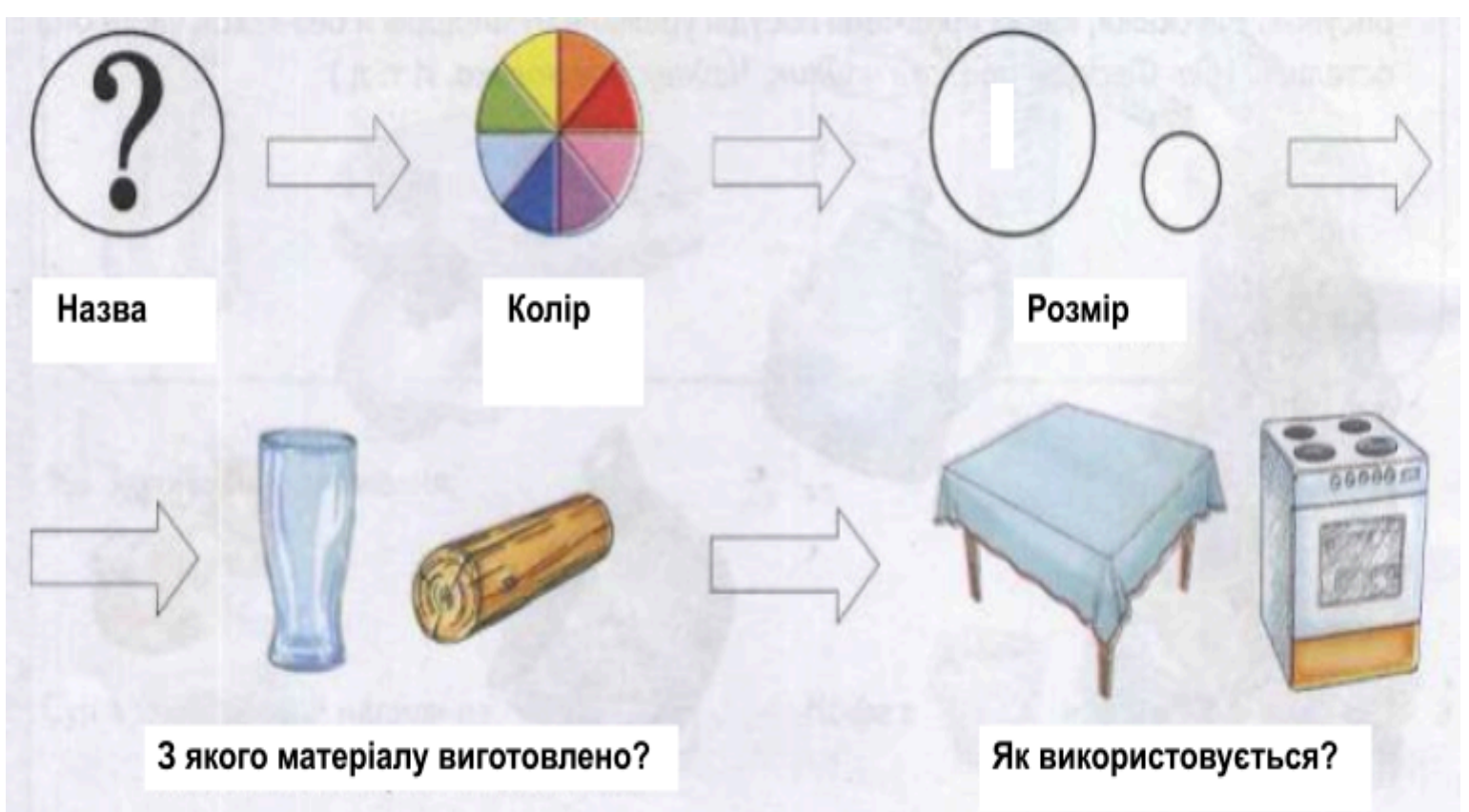
Якщо блюдце зі скла, воно

Вправа «Де чия чашка?». (Приготувати по 6 фішок розміром 3х3 см червоного, оранжевого та синього кольору) знайди і закрий червоними фішками всі улюблені чашки Буратіно, синіми — Мальвіни, оранжевими — бабусі Федори.

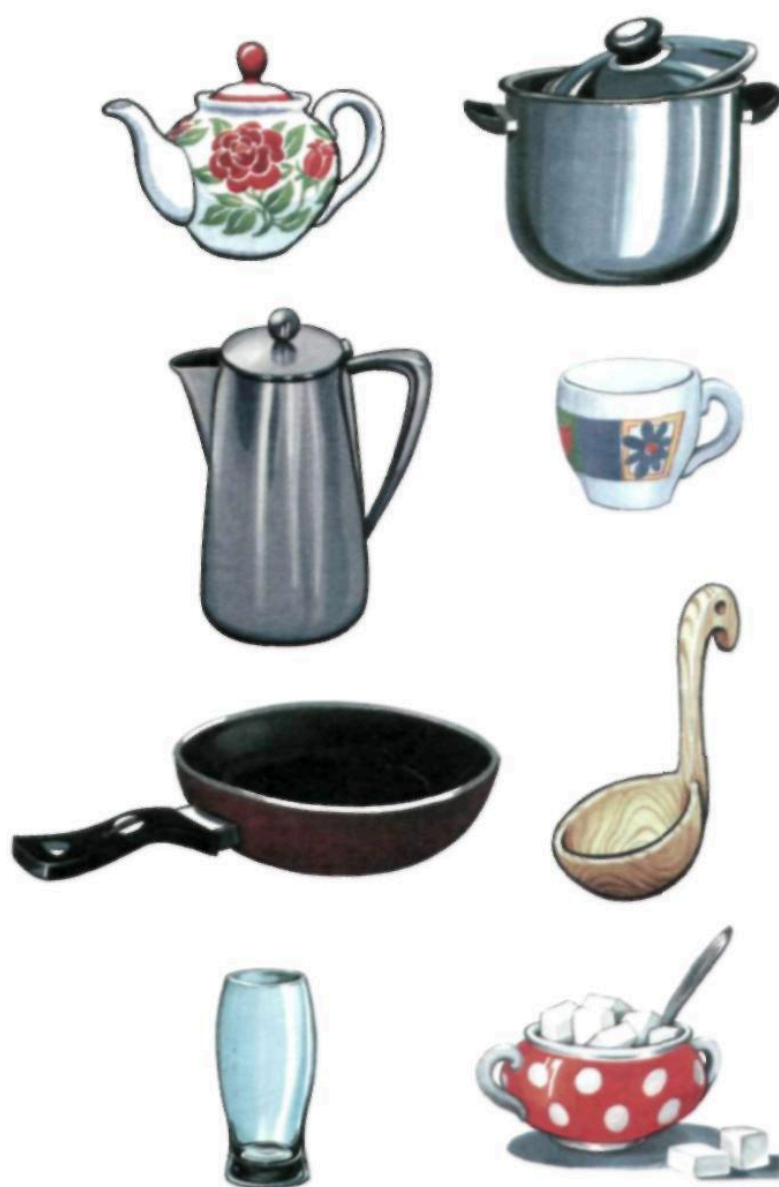
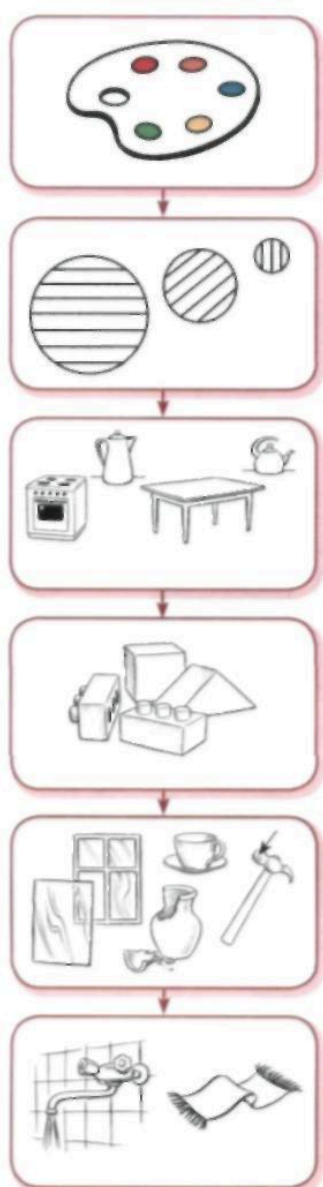

Розвиток зв'язного мовлення

- **Вправа «Розкажи».** Склади розповіді про предмети посуду за запропонованим наочним планом.

- **Вправа «Склади розповідь-опис».** Розгляньте малюнки і назвіть предмети посуду. Складіть розповідь-опис кожного предмета за малюнковим планом. Розпочніть розповідь так: *Я хочу розказати про... (чайник).*
- **Вправа «Склади розповідь-порівняння».** Складіть розповідь-порівняння кожної пари предметів за малюнковим планом. Розпочніть розповідь так: *Я хочу розказати про... (чайник і каструлю).*

- Послухайте оповідання і подумайте, як можна його назвати?

Одного разу мама купила і принесла додому красивий білий глечик, розписаний синіми і блакитними трояндами.

— А як роблять такий красивий посуд? — запитали Іванко і Марійка.

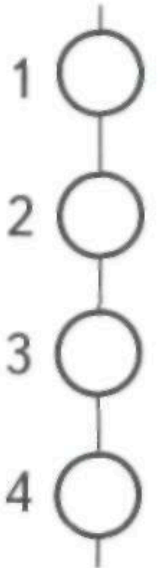
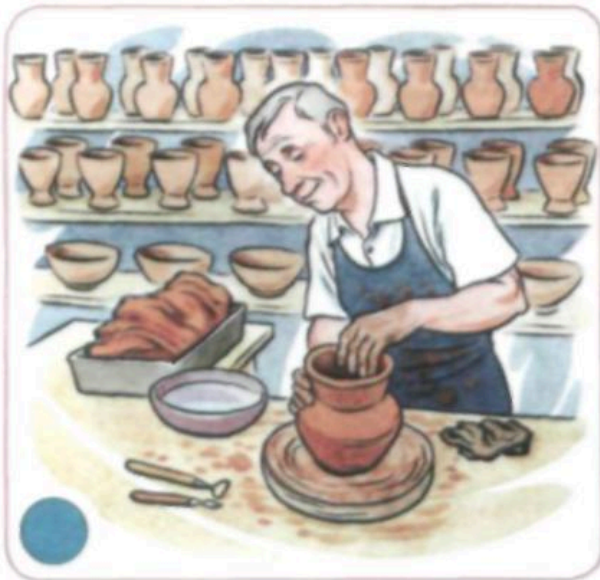
— У народі кажуть: «Краще один раз побачити, ніж сто разів почути», — відповів дітям тато.

— Давайте поїдемо на завод в село Гжель і подивимося. У цьому селі здавна виготовляли з білої глини різні іграшки та гончарні вироби, прикрашені синім розписом. Гжельський промисел зберігся до теперішнього часу. Гжельську кераміку роблять з глини на гончарному крузі або в гіпсових формах. Потім прикрашають її невеликими фігурками людей і тварин та синьо-блакитними візерунками. Після цього предмети посуду обпалюють у спеціальних печах при високій температурі. Готовий посуд відвозять у магазини, де його і купують люди. Ось, діти, так роблять гжельську кераміку

Логопед:

— Як можна назвати наше оповідання? Розкажіть про те, як роблять керамічний посуд в селі Гжель.

Виберіть, який малюнок буде першим, другим...

Тема: «Продукти харчування»

Артикуляційна гімнастика

- **«Жуємо тверду моркву»:** імітація жування. Виконувати повільні та швидкі рухи щелепами.
- **«Самовар»:** надувати одночасно обидві щоки.
- **«Підготуємо чашечки для чаю, кави, соку»:** чия «чашечка» глибша? Язик «чашечкою» зовні і всередині рота.
- **«Чашка і блюдо на столі»:** чергувати позиції: язик «чашечкою» і язик «на дні».
- **«Смачне варення»:** висунути широкий язик, облизати верхню губу та заховати язик всередині рота.
- **«Пиріжок»:** рот відкритий, губи в посмішці. Покласти «широкий» язик на нижню губу.

Пальчикова гімнастика

- Виконувати дії у відповідності до змісту вірша.

Мишка зернятко знайшла,
І на млин вміть занесла.
Намолола там муки,
Напекла всім пиріжки:
пиріжки»).

Мишенятку – з капустою,
(«мишенятка»)

Мишенятку – з картоплею,
мізинцем.

Мишенятку – з морквинкою,

Мишенятку – з горохом.

Для такого товстуна –
кулачку.

Всі чотири пиріжка:

З капустою, з картоплею,

З морквинкою, з горохом.

*Пальчики скласти пучкою («зернятко»),
долоні поставити перед собою («млин»),
потерти кулачки,*

з'єднувати долоні, перевертати їх («пекти

Почергово торкатися великого пальця

вказівним, середнім, безіменним пальцями та

Показати великий палець, решта пальців – в

Показати чотири пальці, великий загнути.

Розвиток дихання

- **«Дуємо на гарячу каву»:** витягнути губи широкою

«трубочкою» (вдих), подути на гарячу каву (видих).

- **«Пихкаючий чайник»:** промовляти: *«Пих-пах-пох! Пих-піх-пих-піх! »*
- **«Борщ кипить»:** взяти іграшкові каструльки, наполовину заповнені водою, опустити в них коктейльні трубочки, подути, не надуваючи щік, щоб «борщ» у каструльках «не википів».

Розвиток слухової уваги та фонематичного сприйняття

- Гра «Повтори, не помились»:
- Каша, суп, пюре, плов;
- суп, голубці, молоко, сир;
- борщ, каша, масло, сир;
- голубці, пюре, борщ, компот.

Пластичні етюди

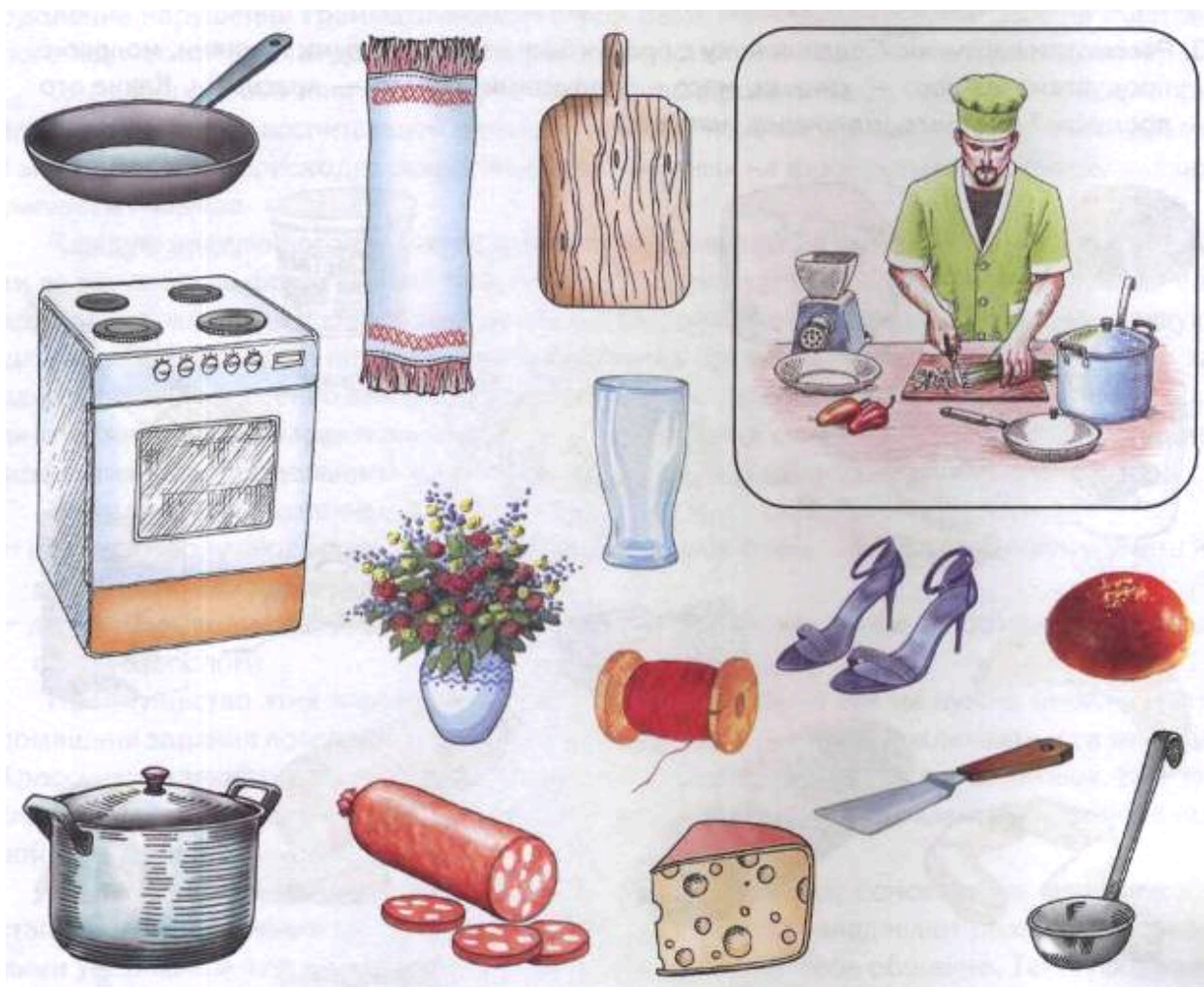
- **Імітація дій. Вправа «Варимо суп».**
 - Показати: ви миєте і витираєте руки перед приготуванням їжі. Наливаєте воду в каструлю. Запалюєте конфорку на газовій плиті. Чистите і ріжете овочі, кладете їх у каструлю. Солите суп, помішуючи його ложкою. Наливаєте суп у тарілку черпаком.
 - Показати, як обережно потрібно нести тарілку з гарячим супом.
 - Уявити, як перекидаємо гарячу картоплинку з руки в руку.

Розвиток лексико-граматичних категорій

- Відвідати гастроном разом з дитиною і познайомити її з назвами різних продуктів. Закріпити в словнику узагальнююче поняття «продукти харчування».
- Познайомити дитину з назвами відділів продуктового магазину (молочний, м'ясний, овочевий, рибний).
- Розглянь картинки. З'єднай муку з продуктами, виготовленими з неї, жовтими лініями, молоко — з продуктами, виготовленими з нього — синіми, м'ясо — з продуктами, виготовленими з нього — червоними. Які це продукти? (Мучні, молочні, м'ясні.)

- **Вправа «Хто жадібний?».** Уяви, що це твої продукти. Назви кожний продукт, використовуючи слова «мій», «моя», «моє», «мої». (Мій сир. Моя булочка. Моє молоко. Мої сосиски. І т. д.)
- **Вправа «Допоможи кухарю».** Вибери й обведи в кружечок ті предмети, які знадобляться кухарю для приготування їжі.

- **Вправа «Підбирай, називай, запам'ятовуй».** Розкажи, як кухар готує, використовуючи предмети посуду і продукти (назви якомога більше слів-дій). (У каструлі варить, розігріває, кип'ятить. І т. д.)
- **Вправа «3 чого — який?».** Для приготування страв кухар використовує різні види олії. Назви їх: (Олія із соняшника яка? Соняшникова.)

Олія з кукурудзи —

Олія з оливок —

Олія з сої —

Олія із сливок —

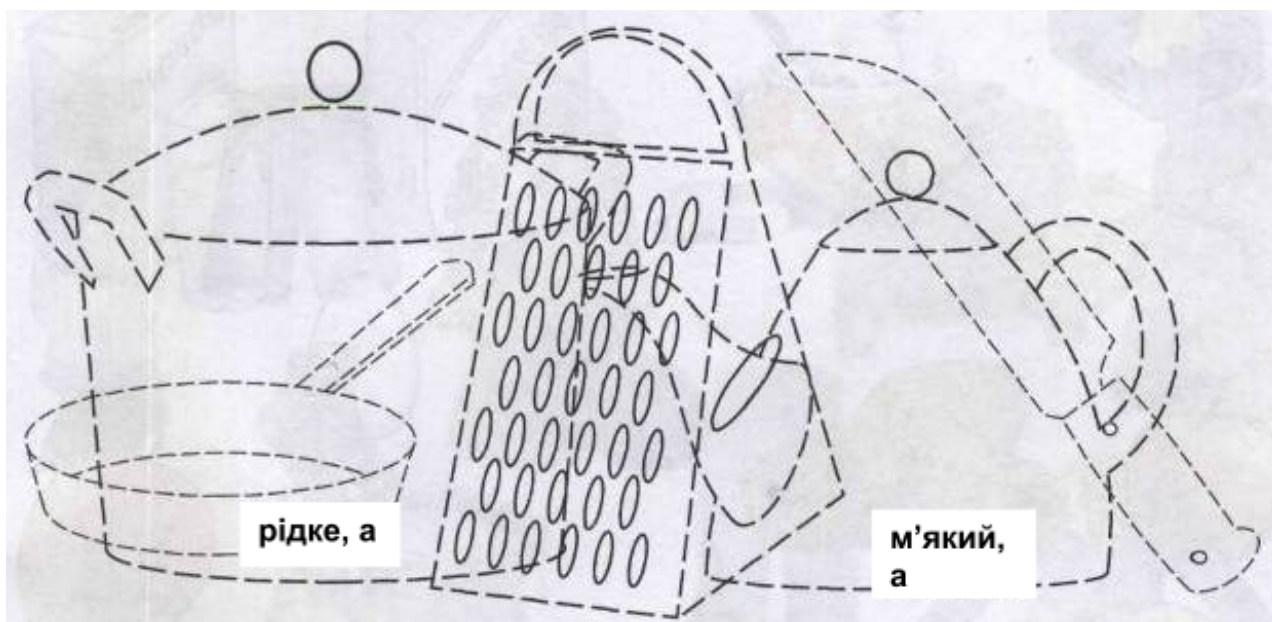
Назви страви правильно: (салат з овочів — овочевий):

Каша з гречаної крупи — Запіканка з сиру —

Пюре з ягід —

Сік із фруктів —

- **Вправа «Роздивись і назви».** Розглянь малюнок. Які предмети заховались? Назви та обведи їх по контуру кольоровими олівцями.

- **Вправа «Скажи навпаки».** Доповни речення словами-ознаками:

гарячий,
а

- Познайомити дитину з назвами деяких перших, других і третіх страв. Показати вдома на кухні, з яких продуктів складаються приготовані вами страви.
- **Вправа «Маленький кухар».** Допоможи мамі приготувати першу, другу і третю страву. З'єднай лініями продукти і посуд з відповідною стравою.

Компот

Гороховий суп

- **Четвертий зайвий».** Послухай слова і назви зайве слово. Поясни, чому воно зайве:
 - о Тарілка, виделка, хліб, ніж.
 - о Вафлі, чашка, бублик, сухарі.
 - о Кефір, сир, йогурт, ковбаса.

Розвиток зв'язного мовлення

- Послухайте оповідання і подумайте, як можна його назвати?

— Сьогодні, дорогі мої діти, ми разом приготуємо на обід борщ, — сказала мама. Іванко і Марійка з радістю стали допомагати мамі.

Спочатку діти мили щіткою, чистили і дрібно різали овочі: картоплю, буряк, помідори, перець, морквинку, цибулю і часник.

Потім мама по порядку поклала підготовлені овочі в каструлю з киплячою водою, посолила борщ і накрила каструлю кришкою.

Коли борщ зварився, діти допомогли мамі накрити на стіл і сіли обідати. Мама розлила по тарілках запашний духмяний борщ, Іванко нарізав хліба, а Марійка додала в кожен тарілку ложечку сметани. Всі їли та хвалили смачний борщ.

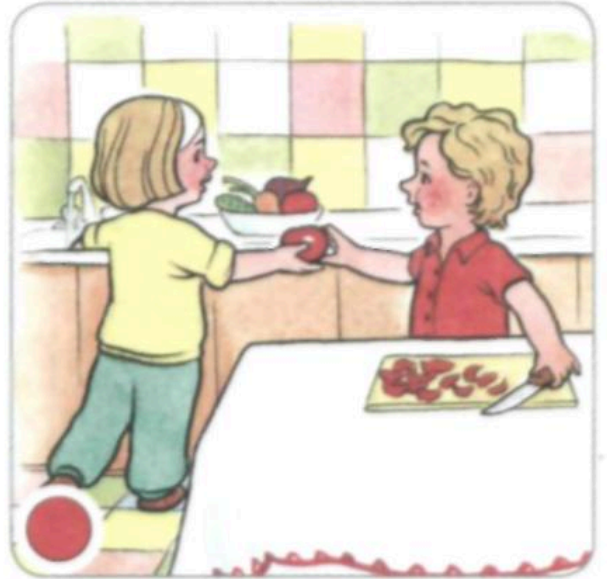
— Ніколи раніше борщ не виходив такий смачний! — сказав Іванко..

— А все тому, що ви мені допомагали! — відповіла мама.

Логопед:

— Як можна назвати наше оповідання? Розкажіть про те, як діти допомагали мамі варити борщ..

Виберіть, який малюнок буде першим, другим...

1 ()
2 ()
3 ()
4 ()

Тема: «ОДЯГ»

Артикуляційна гімнастика

- **«Застібнути та розстібнути блискавку»:** посміхнутися, міцно стиснути губи, утримувати їх в такому положенні, рахуючи до п'яти («застібнули блискавку»). Розімкнути губи («розстібнули блискавку»).
- **«Великі та маленькі ґудзики»:** максимально округлити губи («великий ґудзик»), витягнути губи «трубочкою» («маленький ґудзик»).
- **«Голочка»:** витягнути «гострий» язик, якомога далі з рота й утримувати його в такому положенні, рахуючи до п'яти.
- **«Білизна та вітер»:** широко відкрити рот і притиснути кінчик язика до верхніх зубів, утримувати його в такому положенні, рахуючи до п'яти.
- **«Шиття на різних швейних машинках»:** широко відкрити рот. Підняти язик за верхні зуби, бокові краї притиснути до кутніх зубів та промовляти: «Д-д-д-д-д» (шиємо на електричній швейній машині), «Т-т-т-т-т» (шиємо на ручній швейній машині).
- **«Шовчик»:** кінчик язика «голочкою» ритмічно торкається верхньої губи, починаючи з куточка ротика.

Пальчикова гімнастика

- Виконувати дії і рухи відповідно змісту вірша.

В понеділок я кроїла,
У вівторок — плаття шила.
В середу — фартух вишивала,
А в четвер — білизну прала.

Психогімнастика

- **«Оживають предмети».**

Уявіть себе:

- о новою шубою;
- о загубленою рукавичкою;
- о рукавичкою, яку повернули господарю;
- о сорочкою, яку кинули на підлогу;
- о сорочкою, яку охайно склали.
- о уявіть: пояс — це змія,

*а хутряна рукавичка — мишеня.
Якими будуть ваші дії?*

Розвиток дихання і голосу

- **«Шиття одягу».** *Шиємо і наспівуємо пісеньки: «Ля-ли-ле, ли-ля-лю».*
- **«Вкололи пальчик»** *Подути на хворе місце (довгий видих через рот), промовити на одному видиху склади: «Ой-ой-ой-ой!», а потім речення: «Ой, ой, ой, болить пальчик той!», «Уй-уй-уй, ти на пальчик свій подуй!».*

Розвиток слухової уваги

- **«Знайди слово».** *Визначити слова, які позначають одяг.*

Ходить вечір по долині
В синій-синій сорочині,
І приносить сни казкові,
І співає колискові.
А у нас в селі — там дива самі:
Кізки ходять в сарафанах,
Цапки — в штанях полотняних,
Вівці — в кожухах.
Качки — в чоботях.

Шиє Люба, вишиває,
Шубку ляльці дошиває,
Шапку, шарф і шаровари
Шити мама допомагає.
Вишиваю вишиваночку
Я для братика Іваночка.

Женчик, женчик невеличкий
На женчику черевички,
І шапочка чорненька,
І латочка червоненька.

(На панно виставляються малюнки).

Фізкультхвилинка

- Імітація рухів при одяганні та зніманні шуби, куртки, зав'язуванні пояса (застібати — розстібати, зав'язувати — розв'язувати) з озвучуванням дій.

Розвиток лексико-граматичних категорій

- Роздивитися разом з дитиною малюнки. Познайомити її з назвами предметів одягу. Закріпити у словнику узагальнююче поняття «одяг».
- **Вправа «Допоможемо Тетянці та Іванку одягнутися».** Проведи червоні лінії від Тетянки до її одягу і сині лінії від Іванка до його одягу. Склади речення за зразком: Це Іванкові штани. Це Тетянчина

спідниця».

Познайомити дитину з деталями одягу.

- Покажи і назви деталі свого одягу (комірець, манжети, рукав, кишені і т. д.).
- **Вправа «Хто жадібний?»**. Уяви, що на картинках твій одяг. Склади речення за зразком: «Мій жакет. Моя спідниця. Моє пальто. Мої шкарпетки» і т. д.
- Разом з дитиною наклеїти у порожні клітинки шматочки матеріалів, із яких шують одяг. Познайомити дитину з їх назвами. Скласти словосполучення за зразком: шкіряний плащ, хутряний комір і т.д.

- Познайомити дитину про те, хто шие одяг. Які інструменти і матеріали використовуються у роботі?

- **Вправа «Допоможемо мамі».** Вибери ті предмети, які потрібні для виготовлення одягу, і обведи їх лініями червоного кольору.
- **Вправа «Підбирай, називай, запам'ятовуй».** Дай відповіді на запитання (підбери і назви якомога більше слів-дій):
Як з'являється одяг? (Одяг моделюють, викроюють, шують, в'яжуть.)
Купуючи у магазині одяг, покупець (що робить?) — ...
Доглядаючи за одягом, людина (що робить?) —
- **Вправа «Четвертий зайвий».** Послухай слова. Виділи зайве слово і поясни, чому воно зайве:
 - о Одяг перуть, купають, прасують, сушать.
 - о Одяг миють, чистять, викручують, складають.
- **Вправа «Із чого — який?».** Мама пошила різний одяг. Назви, що і з яких матеріалів пошила мама. Закінчи речення:
Штани пошили із вовни. Вони вовняні. І т. д.)

Жакет пошили із вовни. Він ...	Куртку пошили із шкіри. Вона
Сукню пошили із шовку. Вона ...	Плащ пошили із шкіри. Він
Футболку пошили із трикотажу. Вона ...	Шубу пошили із хутра. Вона
Пальто на зиму — зимове.	Сарафан на літо —
Куртка на осінь —	Плащ на весну —
Халат для дому — ...	Майка для дітей —
Блуза для жінок — ...	Брюки для чоловіків — ...

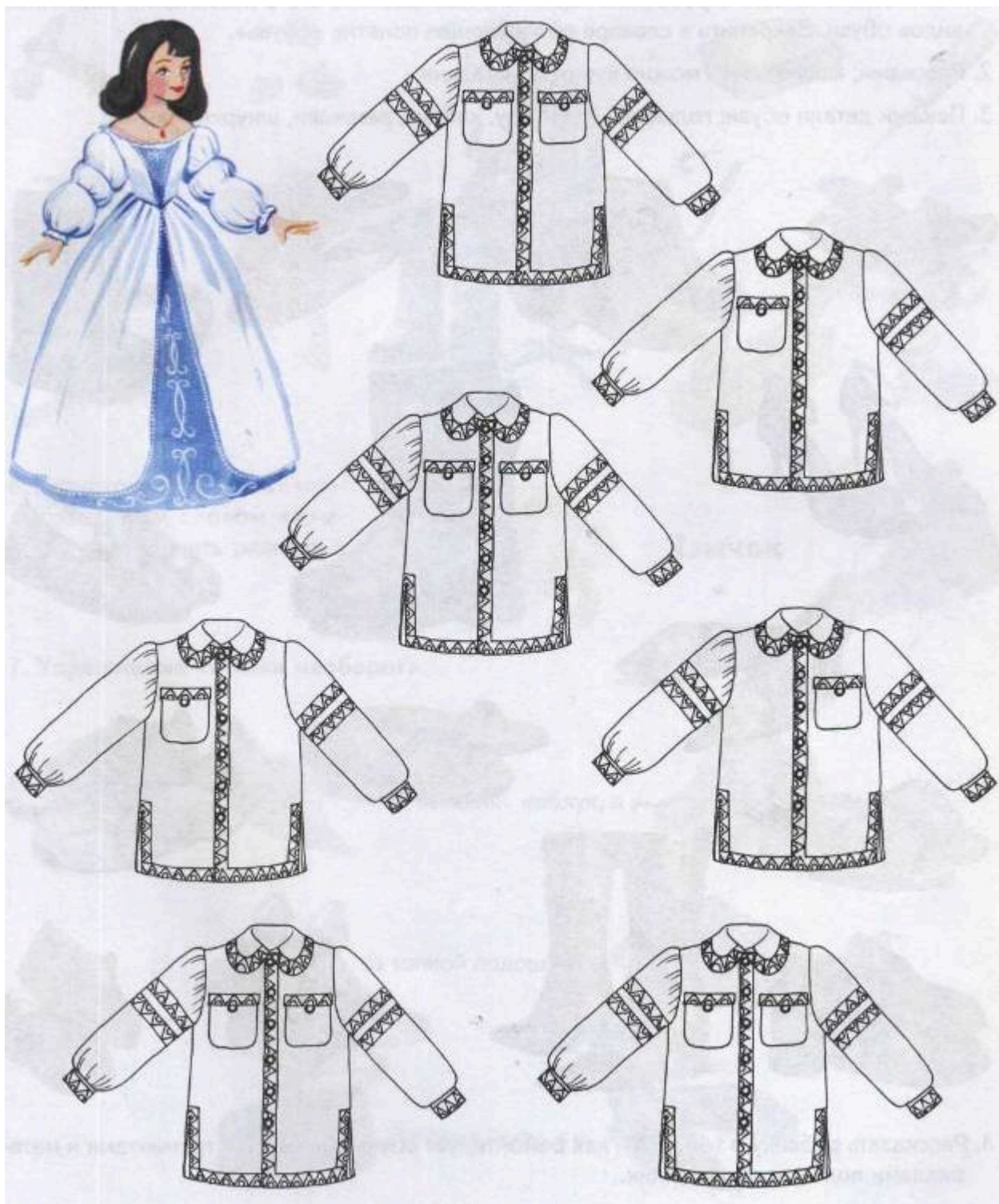
- Назви і домалюй предмети одягу у таблиці. Склади речення за зразком: «У магазині багато футболок. У мене маленька футболочка».

Назва одягу	Намалюй декілька ... (багато спідниць і т. д.)	Намалюй маленький ... (маленька спідничка і т. д.)
		
		
		
		

- Вправа «Скажи навпаки».

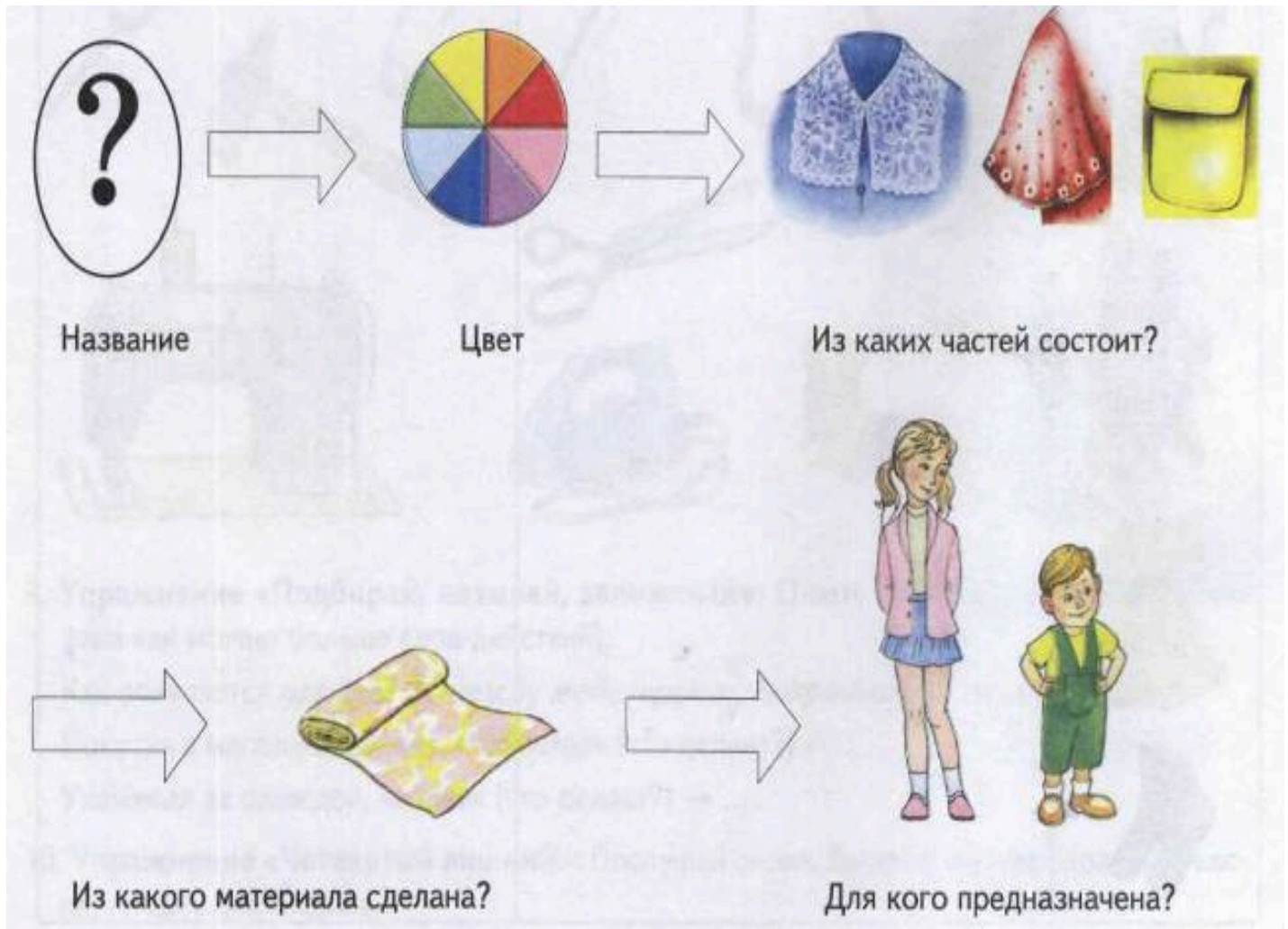
	довгий, а				світла, а		
	брудні, а				короткі, а		

- **Вправа «Допоможи Білосніжці».** Білосніжка пошила гномам сорочки. З'єднай лініями однакові сорочки. Сорочку, у якої немає пари, розфарбуй.

Розвиток зв'язного мовлення

- **Вправа «Розкажи».** Склади розповіді про предмети одягу за запропонованим наочним планом.

Назва

Колір

З яких частин с

**З якого матеріалу
виготовлений?**

Кому потрібний?

- **«Переказ».** Вчити дітей переказувати невелике оповідання за малюнковим планом.

Логопед:

— Послухайте оповідання і подумайте, як можна його назвати?

Одного разу мама купила в магазині відріз красивої тканини та вирішила пошити собі нову сукню.

— Мамо, а де шують одяг? — запитала Марійка.

— Одяг, Марійко, шують в ательє. Хочеш піти зі мною замовити сукню? Тоді збирайся!

Ательє було схоже на невеличкий магазинчик. Всюди стояли манекени в різному одязі та висіли зразки тканин.

До мами вийшла закрійниця. Мама показала їй тканину і фасон сукні в журналі. Після того з маминої фігури закрійниця зняла мірки, зробила викрійку та почала кроїти сукню. На наступний день мама разом з Марійкою знову прийшли в ательє. Закрійниця зробила примірку, і швачка почала шити сукню.

Через деякий час сукня була готова. Мама одягнула її на свято. Нова сукня всім дуже сподобалась.

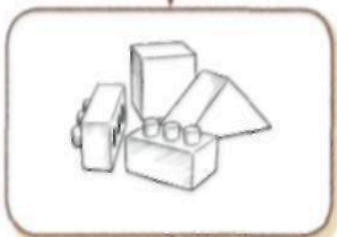
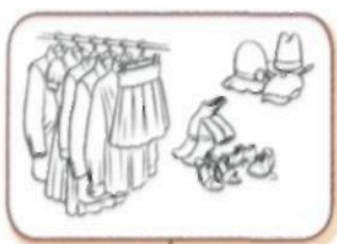
Логопед:

— Як можна назвати наше оповідання?

Виберіть, який малюнок буде першим, другим...

- **Вправа «Склади розповідь-опис».** Назви одяг, взуття, головні убори. Склади розповідь-опис кожного предмета за малюнковим планом. Розпочни розповідь так: *Я хочу розказати про... (куртку).*
- **Вправа «Склади розповідь-порівняння».** Склади розповідь-порівняння кожної пари предметів за малюнковим планом. Розпочни розповідь так: *Я хочу розказати про... (куртку і футболку).*

Тема ІМА»

Артикуляційна гімнастика

- **Виразити свій стан і настрій:** радіємо першому снігу, тремтимо від холодного вітру. Виразити мімікою жестами і рухами дії Зими. Ось Зима-чарівниця прикрасила дерева і кущі в біле вбрання, присипала блискітками і сріблом землю. А ось сердита Зима-чаклунка заморозила птахів, людей і тварин, скувала ріки льодом.
- **«Сніговики радіють снігу і морозу»:** надуті щоки. Веселий вираз очей.
- **«Сумні сніговики навесні»:** опустити куточки губ вниз.. Відтворити сумний вираз обличчя.

- **«Бурулька»:** висунути «гострий» язик якомога далі та утримувати його в такому положенні.
- **«Гірка»:** відкрити рот, опустити язик за нижні зуби, вигнути спинку язика «гіркою».
- **«Саночки»:** рот відкритий, губи у посмішці. Бокові краї язика міцно притиснути до верхніх корінних зубів, спинку прогнути

вниз, кінчик вільний. Рухи вперед-назад, бокові краї язика повинні ковзати по корінним зубам. Слідкувати, щоб нижня щелепа не рухалася, губи не торкалися зубів.

Пальчикова гімнастика

Сніжка

(Координація мовлення з рухом, розвиток уяви)

Один, два, три, чотири,
Сніжку ми разом зіпили.
Круглу, тверду і гладку

Але зовсім не солодку.
Один — підкинемо,
Два — спіймаємо,
Три — кинемо
І... зламаємо.

Загинають пальчики, починаючи з великого.

«Ліплять», міняючи положення долонь.

*Показують круг, стискають долоні разом,
гладять однією долонею іншу.*

Погрожують пальчиком.

Дивляться вгору, підкидають уявну сніжку.

Присідають, ловлять уявну сніжку.

Встають, кидають уявну сніжку.

Тупотять.

Розвиток мовленнєвого дихання і голосу

- **«Сніжок»:** логопед запрошує дітей вийти на килимок і дає кожному з них по шматочку вати, пропонуючи покласти його на долоню, що знаходиться на рівні рота на відстані не більше 10 см.

Логопед: «Зробіть вдих і подуйте на «сніжок», не надуваючи щік, витягнувши губи трубочкою». Вправа виконується 3-4 рази.

- **«Хурделиця»:** стара, сива, з крижаною ключкою, Хурделиця шкутильгає. Виє хурделиця: «З-з-з-з-з-з». (З підсиленням звуку.) Застогнав ліс від хурделиці: «М-м-м-м-м-м». (Тихо, високим голосом.) Стогнуть дуби: «М-м-м-м-м-м». (Голосно, низьким голосом.) Стогне берег: «М-м-м-м-м-м». (Тихо, високим голосом.) Шумлять ялини: «Ш-ш-ш-ш-ш». Стихає хурделиця: «С-с-с-с-с-с».

Розвиток слухової уваги та фонематичного сприймання

- **Вправа «Що зайве?»** Логопед пропонує прослухати ряд слів та визначити зайве слово (вказати чому?):
 - о Сніжинка, вогонь, кучугура, бурулька.
 - о Суп, пюре, морозиво, котлета.

Психогімнастика. Пластичні етюди

- **«Зимові розваги».** Показати:
 - о ви катаєтеся на ковзанах, граєте у сніжки, ліпите снігову бабу, везете на санках малюків, ходите на лижах;
 - о зимуючих птахів: дятла, ворону, що висиджують пташенят, і замерзлого горобця;
 - о звірів у зимовий час: зайчика, що причаївся під кущем;

*лисицю, що прислухається до шурхотіння мишки під снігом;
голодного вовка; сплячого ведмедя; білочку, що знайшла свої запаси.*

Розвиток лексико-граматичних категорій

- Роздивитися разом з дитиною малюнки і нагадати їй назви пір року. Уточнити послідовність зміни пір року.
- Яка пора року зараз? Назви, яка пора року настає перед зимою і після зими. Які зміни відбулися взимку у природі?

- Познайомити дитину з назвами зимових місяців.

- **Вправа «Скажи навпаки».** Закінчи речення.
Влітку дні спекотні, а взимку — холодні. Влітку небо світле, а взимку — Влітку день довгий, а взимку — Влітку сонце яскраве, а взимку — Сніг м'який, а лід — Одні бурульки довгі, а інші —
- Що можна зробити із снігу та льоду взимку на вулиці? (*Сніговика, фортецю, снігову хатку, льодяні фігури, каток*).
- Поясни значення слів «снігопад, ожеледиця». Придумай речення з цими словами.
- Вибери, назви і обведи кружечком предмети, які підходять для зимових розваг на вулиці.

- **Вправа «Підбирай, називай, запам'ятовуй».** Закінчи речення (підбери і назви якомога більше слів-ознак і слів-дій):
Зима (яка?) — холодна, сніжна, морозна, довга.
Сніг (який?) — Сніжинки (які?) —
Лід (який?) — Погода (яка?) —
Сніжинки взимку (що роблять?) — падають, в'ються, кружляють, іскряться, блищать, тануть.
Лід на сонці (що робить?) —
Мороз (що робить?) —
Діти на зимовій прогулянці (що роблять?) —
Завірюха (що робить?) —

- **Вправа «Допоможи Тетянці».** Вибери зимовий одяг, взуття, головні убори і розфарбуй їх кольоровими олівцями. Розкажи, що ти одягаєш взимку.

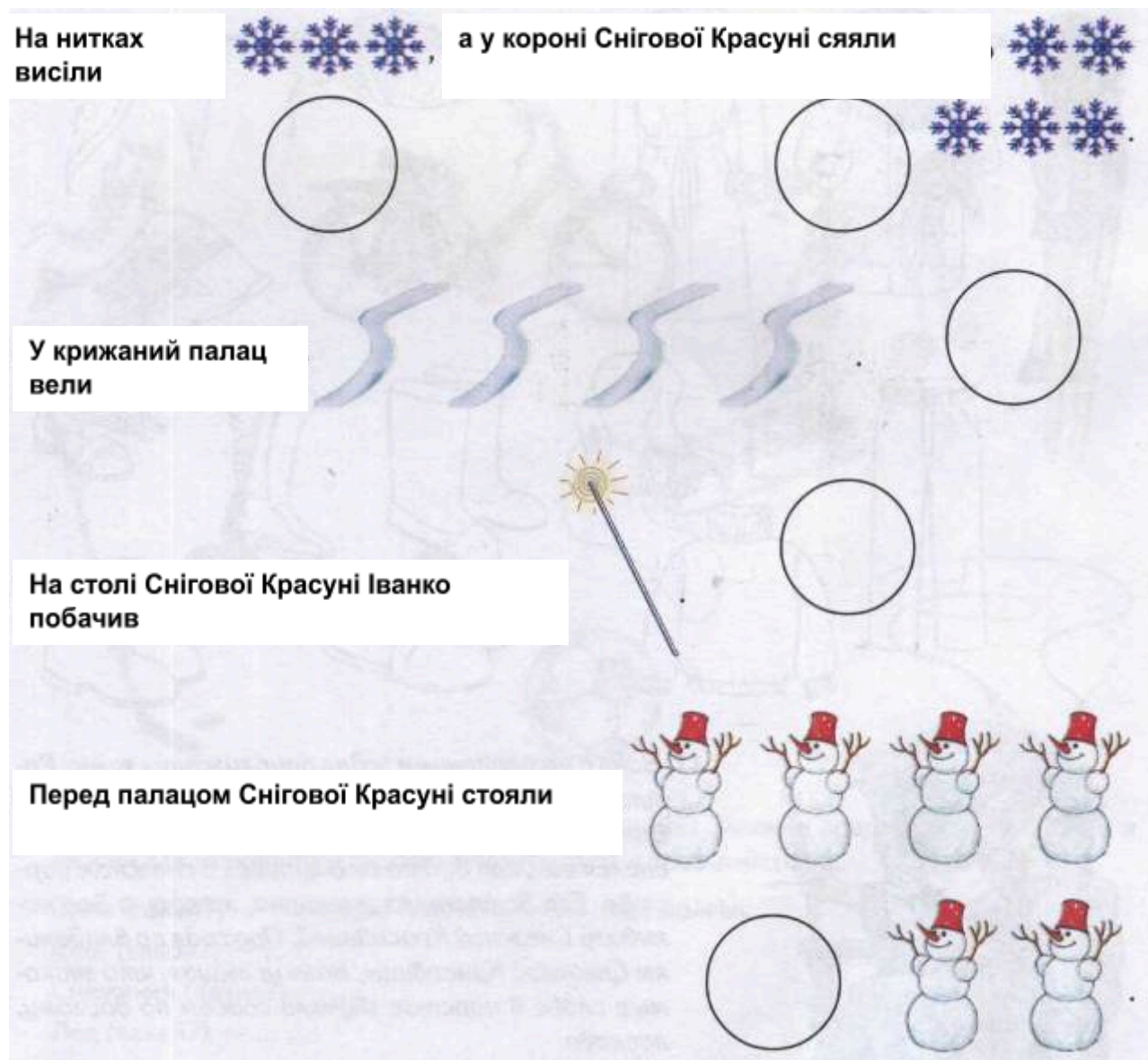
Іванко з нетерпінням чекав наближення зими. Батьки купили йому лижі, санки, сніжокат. Ось пішов довгоочікуваний сніг, і вночі Іванку приснився сон, нібито він опинився у сніговому королівстві. Його зустріла жінка, яку всі називали Сніговою Красунею. Проходячи володіннями Снігової Красуні, Іванко почув, що знайомі слова в королівстві звучали зовсім по-іншому, лагідно.

- **Вправа «Назви лагідно».**

Сніг — ... Сонце — ...
Лід — ... Зима — ...

Снігова Красуня дуже добре прийняла Іванка у своїх володіннях, пригостила морозивом. Вона запропонувала Іванкові порахувати різні предмети і пообіцяла за це виконати його бажання.

- **Вправа «Рахуй і називай».** Допоможи Іванку. Порахуй (запиши в кружечки або замалюй крапками кількість) і назви предмети.

Сніговій Красуні сподобалося, як Іванко виконав її завдання, і тоді вона здійснила бажання хлопчика: дозволила йому покататися на казковому снігокаті з високої гірки.

- **Вправа «Підбирай, називай, запам'ятовуй».** Закінчи речення:
 На снігокаті Іванко до гірки під'їхав.
 На гірку ... (виїхав) .
 Навколо гірки ... (обїхав) .
 З гірки ... (зїхав).
 З парку ... (поїхав).

Снігова Красуня пообіцяла показати Іванку свої скарби, якщо він

виконає ще одне завдання.

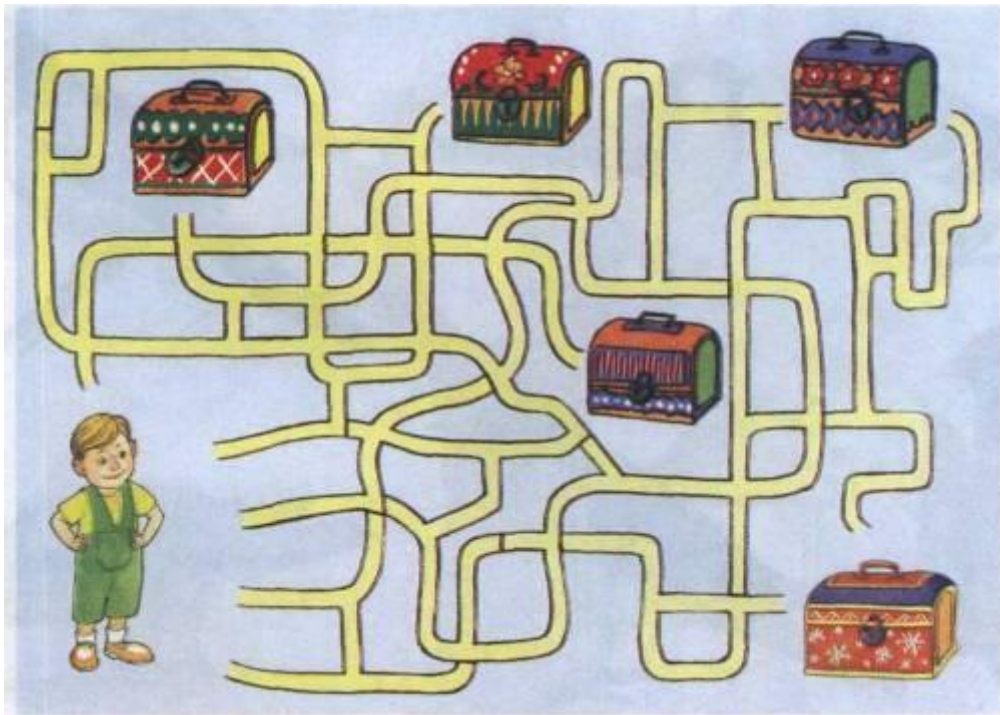
Вправа «Із чого — який?». Допоможи Іванку виконати завдання Снігової Красуні: закінчи речення:

Королева із снігу (яка? — Снігова Королева.

Бурулька із криги — Вітер з морозом —

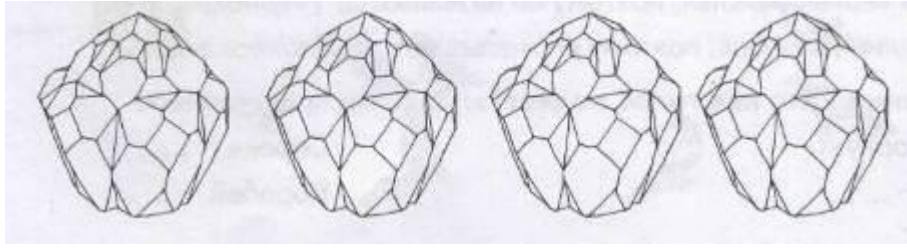
Снігова Красуня запропонувала Іванку знайти скриню зі скарбами.

- **Вправа «Лабіринт».** Допоможи Іванку. Роздивися і запам'ятай, як виглядає скриня. Знайти доріжку, яка веде до неї.

Іванко знайшов скриню. Допоможи відкрити її.

- **Вправа «Четвертий зайвий».** Послухай слова і знайди зайве слово. Це і є багатство Снігової Красуні.
Санки, ключки, крижинки, ковзани.
Розфарбуй крижинки у різні кольори.

Розвиток зв'язного мовлення

- Роздивися малюнок. Склади розповідь про те, які зміни відбулися в природі взимку.

- **Складання розповіді про зиму за картиною «В зимовому парку».**

Логопед дає дітям одну хвилину для вільного перегляду, а потім задає запитання, привертаючи увагу дітей до тієї частини картини, про яку йде мова.

Логопед:

- Хто намальований на цій картині? Почніть зі слів *на картині*.
(*На картині намальовані діти*).
- Куди вони прийшли? (*Вони прийшли в парк*).
- Що робить дівчинка в синій шапочці? (*Вона ліпить снігову бабу*).
- Що робить хлопчик? (*Він катається на лижах*).
- Що є у дівчинки у червоному комбінезоні? (*У неї є санки*).
- Хто прийшов з нею? (*Собака*).
- Яка пора року на картинці? (*Зима*).
- Чому ви так думаєте? (*Всюди лежить сніг*).
- Який сніг? (1-а дитина: *Білий*. 2-а дитина: *Холодний*. 3-я дитина: *Мокрий*. 4-а дитина: *Пухнастий*).

Логопед:

— Правильно. Молодці! Пухнастий білий сніг лежить на землі, на деревах, на будинках. На вулиці холодно, тому діти тепло вдягнені. У дітей рум'яні щічки. Прилетіли снігурі. На горобині сидить синичка. Як ви думаєте, дітям подобається гуляти взимку? Ви дуже добре відповіли на мої запитання. А тепер давайте повторимо розповідь за малюнком повністю. Спочатку ви розкажете, кого ви бачите на картині, де вони знаходяться. Потім опишете зимовий парк. Потім розкажете, що роблять діти. І, нарешті, поясніть, чому дітям сподобалося в зимовому лісі.

Логопед дає дітям дві хвилини для підготовки до розповіді, а потім викликає по черзі дітей для складання розповіді за картиною.

Зразок. *Ми бачимо на картині дітей. Вони прийшли до зимового парку. На деревах, на землі лежить пухнастий білий сніг. Прилетіли снігурі. На горобині сидить синичка. На вулиці холодно. Діти тепло одягнені. Дівчинка в синій шапці ліпить снігову бабу. Хлопчик катається на лижах. Дівчинка у червоному комбінезоні прийшла з собакою та санками. Дітям подобається гуляти в зимовому парку. Їм весело.*

Тема: «ДИКІ ТВАРИНИ»

Артикуляційна гімнастика

- **«Зайчик»:** піднімати верхню губу, оголюючи тільки верхні зуби.
- **«Сердитий вовк»:** нижню губу прикусити верхніми зубами.
- **«Їжачок фиркає»:** вібрація губ.
- **«Білочка збирає гриби»:** гриби на короткій і довгій ніжках. Відкривати і закривати рот, не опускаючи язика.
- **«Білочка цокає»:** клацати язиком, змінюючи форму губ. Видавати високі і низькі клацання, звертаючи увагу на зміни звуку.
- **«Ведмедик злизує мед»:** облизати спочатку тільки верхню губу (язик «чашкою»), потім облизати верхню і нижню губи.

Пальчикова гімнастика

— Хлопчик з пальчик.	<i>По черзі загинати пальчики, починаючи з</i>
Де ти був?	<i>великого пальця.</i>
— Довго в лісі я ходив!	<i>Чотири рази згинати великий палець лівої руки.</i>
Там зустрів ведмедя, вовка,	<i>Чотири рази згинати великий палець</i>
Зайця, їжачка у голках.	<i>правої руки.</i>
Зустрів білочку, синичку,	<i>Великий палець обох рук по черзі</i>
Зустрів лося і лисичку.	<i>стикається з іншими пальцями.</i>
Всім дарунки дарував.	<i>Чотири пальці послідовно згинаються –</i>
Всяк спасибі мені казав.	<i>Кланяються.</i>

Розвиток дихання та сили голосу

- **«Їжачки приносяться».**
- **Вовк виє:** «У-у-у-у-у». (Вимовляти тихо і голосно.)
- **«Хто як голос подає»:** їжачок пихкає: «Пих-пих-пих-пих».

Розвиток слухової уваги та фонематичного сприймання

Дитина уважно дивиться на малюнки тварин і запам'ятовує, хто і в якому рядку намальований. Дорослий перераховує намальованих у кожному рядку тварин, але називає їх не по порядку. Дитина виправляє неточності і дає правильні відповіді.

Фізкультхвилинка

- «**Чия хода**» (вправа на імітацію рухів тварин).
- «**Зима у лісі**» (вправа на координацію мови з рухами).

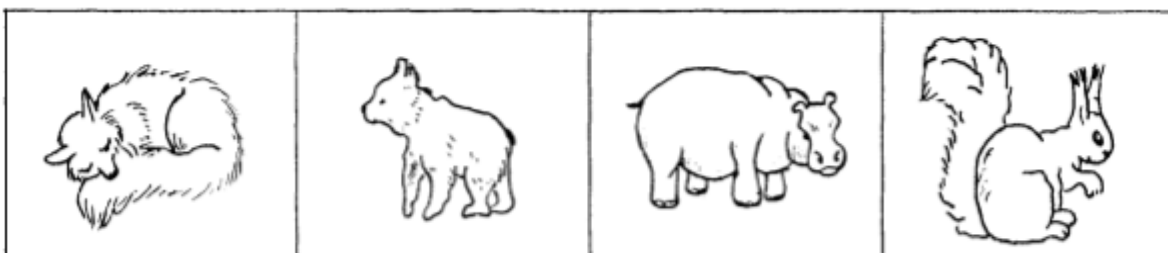
Скоро прийде Новий рік,	<i>Почергово з'єднують пальці обох рук з великими пальцями.</i>
Зайчик з лісу до нас скік,	<i>Стрибок вперед.</i>
Двері ми йому відкрили,	<i>Розводять з'єднані перед собою руки в сторони.</i>
Зайця в хату упустили.	<i>Відкривають двері.</i>
Хай посидить з нами трішки	<i>Присідають.</i>
І погріє свої ніжки.	<i>Легкі стрибки на обох ногах.</i>

Психогімнастика. Пластичні етюди

- «**Ведмідь у барлозі**». Осінь. Ведмідь вибирає місце для барлогу, лягає і засинає. Зима. Ведмідь знаходиться в зимовій сплячці. Весна. Ведмідь прокидається, крутить головою, витягує по черзі ноги, позіхає, потягується, а потім виходить з барлогу. Літо. Ведмідь ласує малиною і ловить рибу.
- «**Ведмедики і бджоли**». Ведмежата мед шукали, дружно дерево гойдали. Показати, як розгойдується дерево. Зобразити, як ведмідь залазить на нього, запускає лапу до вулика, їсть солодкий мед, висловлюючи задоволення. Бджоли нападають і жалять ведмедя, йому боляче. Показати, як ведмідь відмахується, біжить, а потім стрибає у воду. Показати: вам шкода ведмедя.

Розвиток лексико-граматичних категорій

- Розглянути разом з дитиною картинки. Познайти її з назвами диких тварин нашого лісу. Закріпити в словнику узагальнююче поняття «дикі тварини».
- Розглянь картинку і назви намальованих тварин. Яка тварина в кожному рядку зайва, не підходить до інших? Чому? Розфарбуй всі картини, крім зайвої.

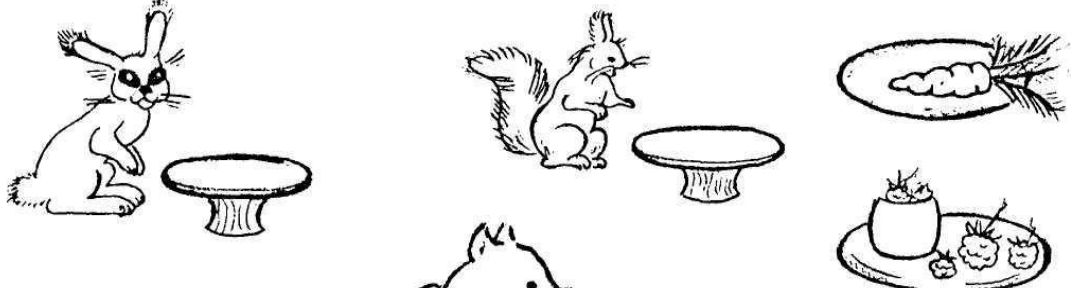

- **Вправа «Відгадай».** Доповни речення:
Ноги, копита, роги — у ... (лося). Пензлики на вухах — у ... (білки, рисі).
Голки на тілі — у ... (їжака).
- Розповісти дитині про те, чим харчуються дикі тварини наших лісів і де вони живуть (у норі, барлозі, лігвищі, дуплі і т. д.)

- **Вправа «Підбирай, називай, запам'ятовуй».** Закінчи речення (підбери і назви якомога більше слів-ознак, слів-дій):
Ведмідь (який) — бурий, величезний, кошлатий, незграбний, клишоногий, сильний.
Заєць (який?) — Лисиця (яка?) -
Ведмідь (що робить?) — перевалюється, реве, спить, ...
Лисиця (що робить ?).—... Заєць (що робить ?) —...
- **Вправа «Скажи навпаки».** Закінчи речення:
Лось великий, а заєць У вовка хвіст довгий, а у ведмедя
Білка слабка, а вовк Лисиця — хижа тварина, а заєць —
- Як ти думаєш, що тварини замовили собі на обід у лісовій їдальні?
Проведи стрілки. Розфарбуй малюнки. Придумай речення за схемою.
Для цього дай відповіді на запитання: Хто? (Білка). Що робить? (Гризе). Що? (Горіхи).

Наприклад: Білка гризе горіхи.

- **Вправа «Хто з ким?».** Настали холоди, захворіли тварини і почали звертатися до лікаря Айболитя. Вранці лікар зауважив, що на галявинці біля лікарні зібралося багато тварин. Подивися на картинку. Хто прийшов до лікарні лікаря Айболитя?
(Лисиця з лисеням. Зайчиха з зайченям. І т. д.)

- **Вправа «Назви ласкаво».** Назви дитинчат ласкаво, як називав їх лікар Айболить:
Лисеня лікар називав лисенятком, а лисенят - лисенятами.
Зайченя лікар називав ..., а зайченят -
Лосеня лікар називав ..., а лосенят -
Ведмежа лікар називав ..., а ведмежат -
Білченя лікар називав ..., а білченят -
Їжаченя лікар називав ..., а їжаченят -
Вовченя лікар називав ..., а вовченят –
- **Вправа «Хто з ким?».** Закінчи речення Маленьке білченя дуже боялося лікуватися у лікаря Айболитя. Воно ховалося від мами-білки. Давай допоможемо білці знайти синочка.

Спочатку воно
сховалося (куди?),

але мама дістала його
(звідки?) (з-під стільця).

Потім білченя
сховалося (куди?).

Але і (звідки?) витягнула
його білка.

Тоді білченя
стрибнуло (куди?).

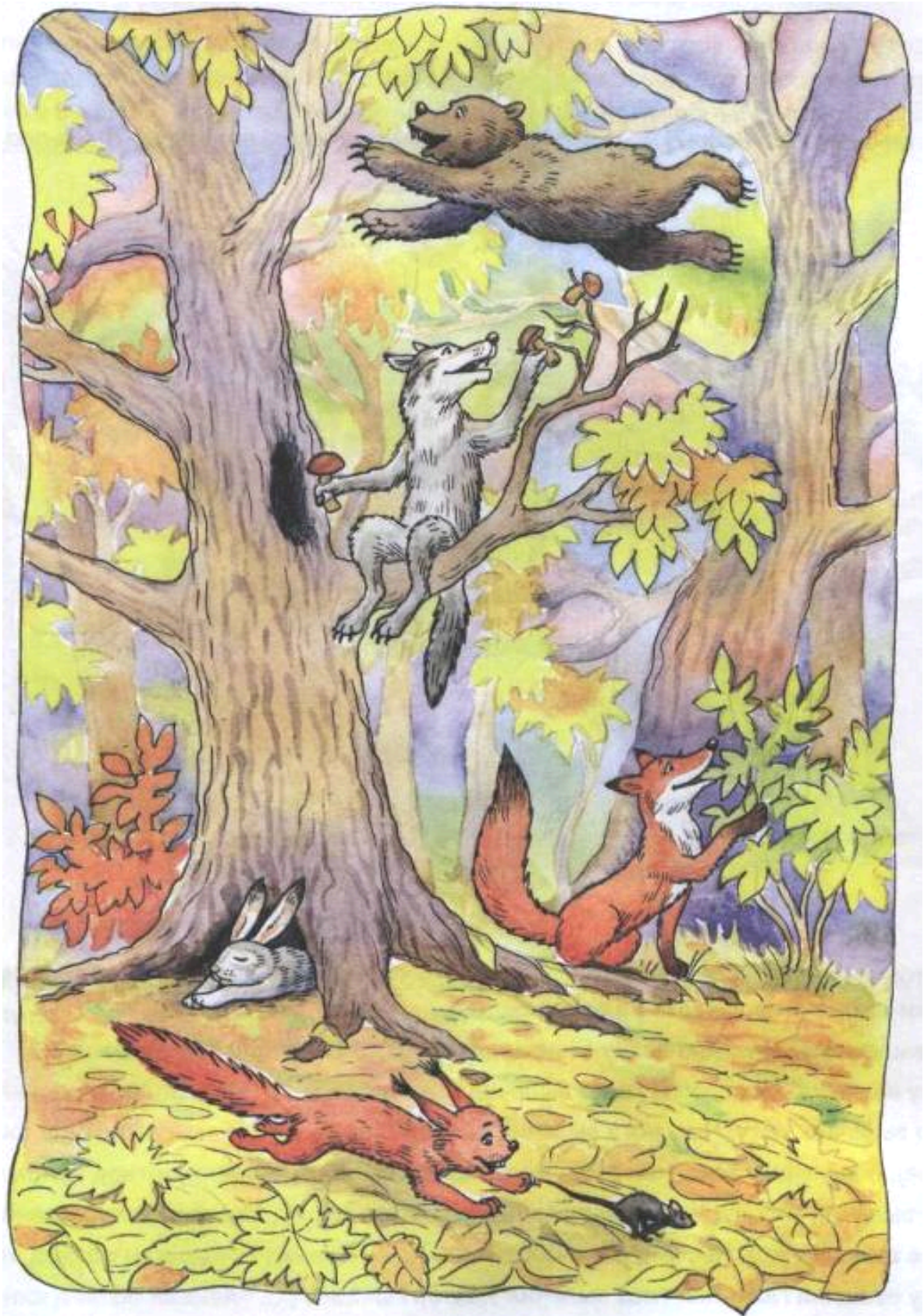
І на цей раз білка
дістала його (звідки?).

- **Вправа «Підкажи слівце».** Лікар Айболить у своїй лікарні надав допомогу всім тваринам. Дай відповідь на запитання:
Вовкові вилікував хвіст. Чий хвіст вилікував лікар? ...(Вовчий)
Їжаку вилікував лапку. Чию лапку вилікував лікар? ...
Лосю вилікував ногу. Чию ногу вилікував лікар?
Ведмедю вилікував зуби. Чиї зуби вилікував лікар? ...
Лисиці вилікував голову. Чию голову вилікував лікар? ...
Білці вилікував вухо. Чиє вухо вилікував лікар? ...

Зайцю вилікував очі. Чиї очі вилікував лікар?...

Розвиток зв'язного мовлення

- **Вправа «Нісенітниця».** Подивися на картинку. Розкажи, чого не буває. А як має бути насправді?

- Складання розповіді за картиною «Ведмедиця з ведмежатами».

Бесіда за картиною:

- Кого ви бачите на картині?
- Куди привела ведмедиця своїх ведмежат?
- Давайте розповімо про ліс і лісову річку, зображені на картині. Опишіть ліс, розкажіть, який він. Подумайте, які слова підійдуть для опису лісу (глухий, дрімучий, зелений).
- Якими словами ви можете описати річку: спокійна або бурхлива. Де протікає річка? Які дерева ростуть на її берегах?
- Тепер розкажіть про ведмедицю, використовуючи знайомий вам план: опишіть, якого розміру і кольору мама ведмежат, які в неї голова, лапи, вуха, що вона робить.
- Тепер розкажіть про ведмежат.
- Якими здаються ведмежата?
- Так. Напевно, їх лякають бурхлива річка та холодна вода в ній. Можливо, вони прийшли купатися вперше.

Узагальнююча розповідь за картиною

Ведмедиця з ведмежатами

На картині зображені ведмедиця з ведмежатами. Ведмедиця привела ведмежат на лісову річку. Річка біжить через густий ліс серед пагорбів. На берегах ростуть ялини і берези.

Ведмедиця зображена на картині справа. Вона велика, коричнева, кудлата. У неї велика голова з великими круглими вухами. На лапах у ведмедиці довгі кігті. Вона стоїть у воді на задніх лапах і суворо дивиться на своїх ведмежат.

Ведмедики маленькі, коричневі, кумедні. Вони схожі на маму-ведмедицю. Одне ведмежа стоїть на камінці і зачіпає воду передньою лапою. А інше ведмежа стоїть на задніх лапах на великому камені. Видно, що воно боїться лізти у воду. Ведмедики здаються наляканими, їх лякають шум річки та холодна вода в ній. Можливо, вони прийшли купатися вперше. Мені особливо подобаються смішні ведмежата.

Тема: «ДОМАШНІ ТВАРИНИ»

Артикуляційна гімнастика.

- **«Бульдог сердиться»:** висунути вперед нижню щелепу, рот відкритий. Прикушувати верхню губу нижніми зубами.
- **«Собака сердиться»:** прикушувати нижню губу верхніми зубами.
- **«Фиркає кінь»:** вібрація губ.
- **«Кішка хлеще молоко»:** висунути широкий язик з рота. Підняти язик — зробити «чашечку» і захвати язик в рот.
- **«Теля смочке молоко»:** рот відкритий у посмішці, широкий кінчик язика підвести під верхню губу, відірвати з прицмокуванням.

Пальчикова гімнастика

Корівонька

Дай молока, Корівонько, Хоч крапельку — на денце.	<i>Показати, як доять корів, витягнувши вперед руки зі стиснутими кулачками, по чергово опускати і піднімати їх.</i>
Чекають мене кошенятка, Маленькі дитинчатка.	<i>Зробити «мордочку» з пальчиків.</i>
Дай їм вершків ложечку, Сиру трішечки, Масла, сметанки, Молочка для манки. Молоко тепленьке. Малюкам смачненьке.	<i>Згинати пальчики на обох руках, починаючи з великих, на кожну назву молочного продукту. Знову показати, як доять корову.</i>

Розвиток дихання

Звуконаслідування тварин. Змінювати голос за силою та висотою.

- **Корова:** «Му-у-у-у-у, молока кому?» (Голосно, низьким голосом).
- **Теля:** «Му-у-у-у-у». (Тихо, високим голосом).
- **Кішка:** «Мяу - мяу». (Голосно, низьким голосом).
- **Кошеня:** «Мяу-мяу-мяу». (Тихо, високим голосом).
- **Розмова Телятка і Кошенятка:** «Мле-мли-мля», «Мяу-мяу-мяу»,

«Пли-пля-пле».

Розвиток слухової уваги та фонематичного сприймання

Дорослий називає їжу кожної тварини (правильні і неправильні варіанти). Дитина виправляє неточності і дає правильні відповіді.

- о Собака жує траву.
- о Кінь їсть овес.
- о Корова їсть котів.
- о Кішка їсть рибу і т.д.

Варіант гри. Дорослий називає місце, де живе кожна тварина (правильні і неправильні варіанти). Дитина виправляє неточності і дає правильні відповіді.

- о Кінь живе в будці.
- о Котик живе в стайні.
- о Коза спить на дивані і т.д.

Фізкультхвилинка

Кіт
(Імітація рухів)

Сірий котик міцно спав,	І чистенько умиватись.
Навіть пісню не співав.	Порозчісував він вуса
Та нарешті стрепенувся	Довгі-довгі, русі-русі.
І довкола озирнувся.	Зубки й кігті нагострив
Став смачненько потягатись.	Й до комірчини побрів.

Психогімнастика. Пластичні етюди

- **Показити:**
 - о ласкаву кішечку;
 - о грайливе лоша;
 - о грізного вола;
 - о порося, яке замастилося в багнюці.

Розвиток лексико-граматичних категорій

- Розглянути разом з дитиною картинки. Назвати тварин та їх дитинчат.

Розказати, чим годують домашніх тварин, яку користь вони приносять людині, як вона за ними доглядає. Закріпити в словнику узагальнююче поняття «домашні тварини».

- **Вправа: «Що у кого?».** Зверни увагу на відмінні особливості тварин. Покажи на картинках і назви частини тіла домашніх тварин.

У корови — роги, У коня — грива,

У свині — п'ятачок, У собаки — лапи,

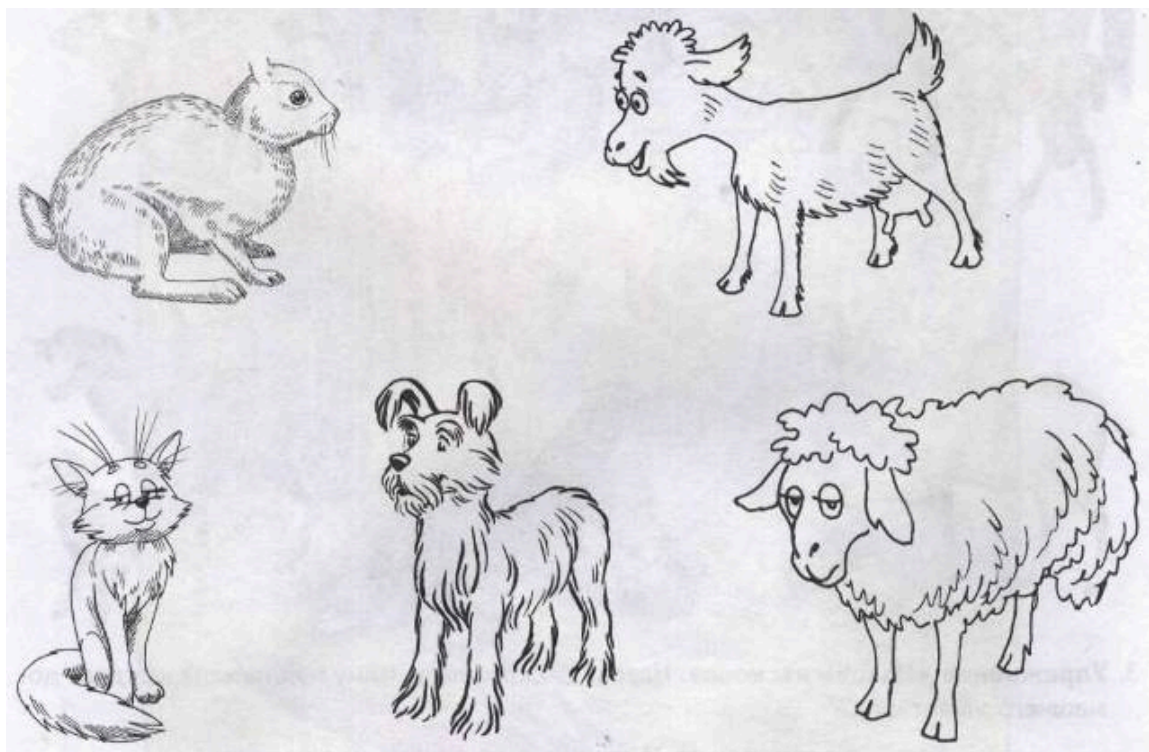

- **Вправа «Назви ласкаво».** Назви ласкаво тата, маму і дитинча кожної домашньої тварини:
Кіт — котик, кішка — кішечка, кошеня — кошенятко.
Пес — ..., собака — ..., щеня — Бик — ..., корова — ..., теля —
Козел — ..., коза — ..., козеня — Баран — ..., вівця — ..., ягня —
- Розповісти дитині, як називаються будиночки, які людина побудувала для домашніх тварин (для корів — корівник, для свиней — свинарник і т. д.)
- **Вправа «Хто як голос подає?».** Закінчи речення:
Корова — мукає. Кішка — Собака — Кінь — Свиня —
- **Вправа «Підбирай, називай, запам'ятовуй».** Закінчи речення (підбери і назви якомога більше слів-дій):

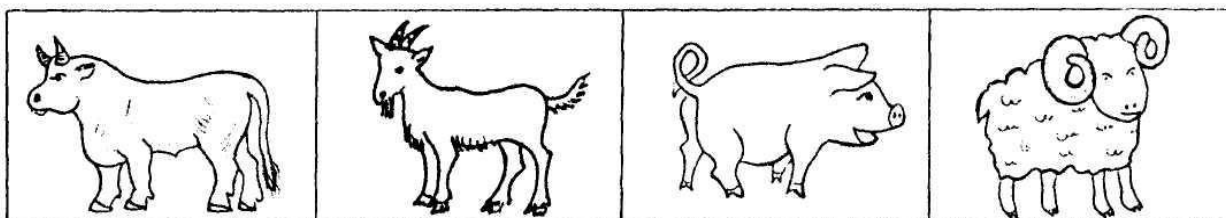
Собака (що робить?) — Нюхає, гарчить, гризе, охороняє ...

Кінь (що робить?) — Свиня (що робить?) —

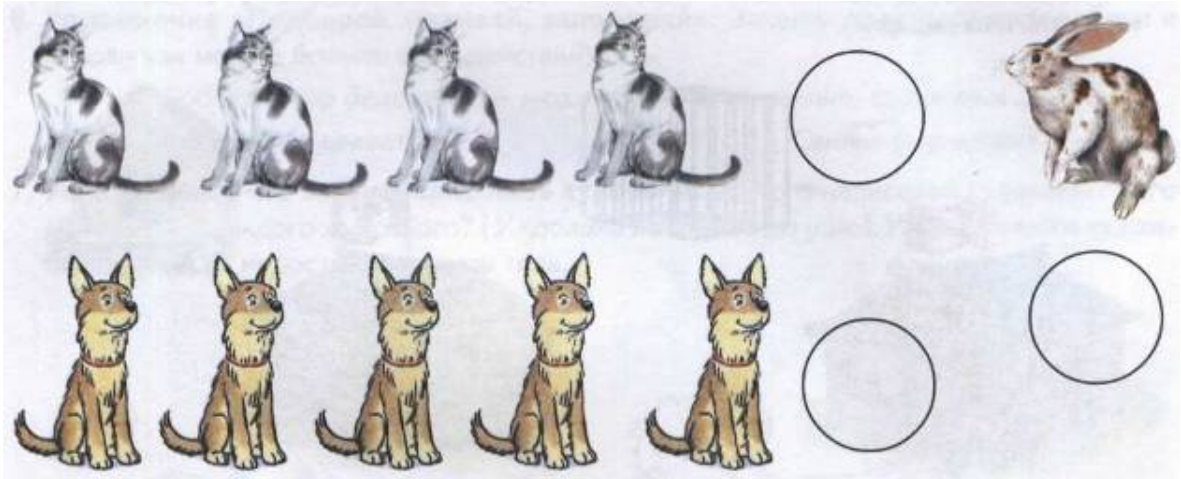
- **Вправа «Що забув намалювати художник?»**. Кого намалював художник? Чого не вистачає у кожної тварини? (У кролика не вистачає вух. І т. д.) Допоможи художнику. Домалюй втрачені частини тіла.

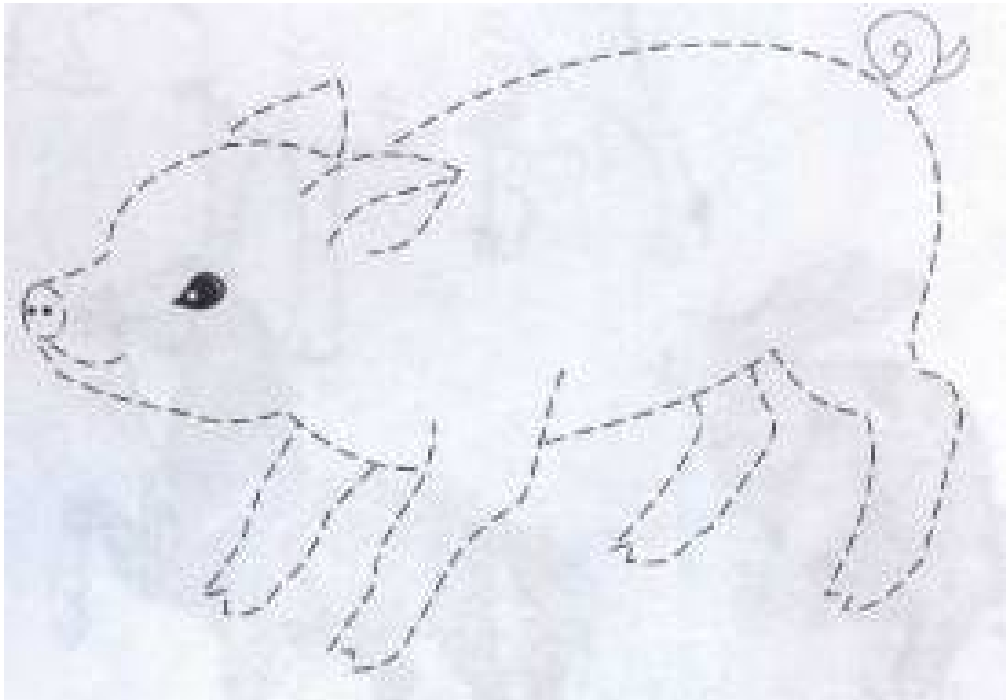
- Роздивися картинки та назви намальованих тварин. Яка тварина не підходить до інших? Чому? Розмалюй всі картинки, крім зайвої.

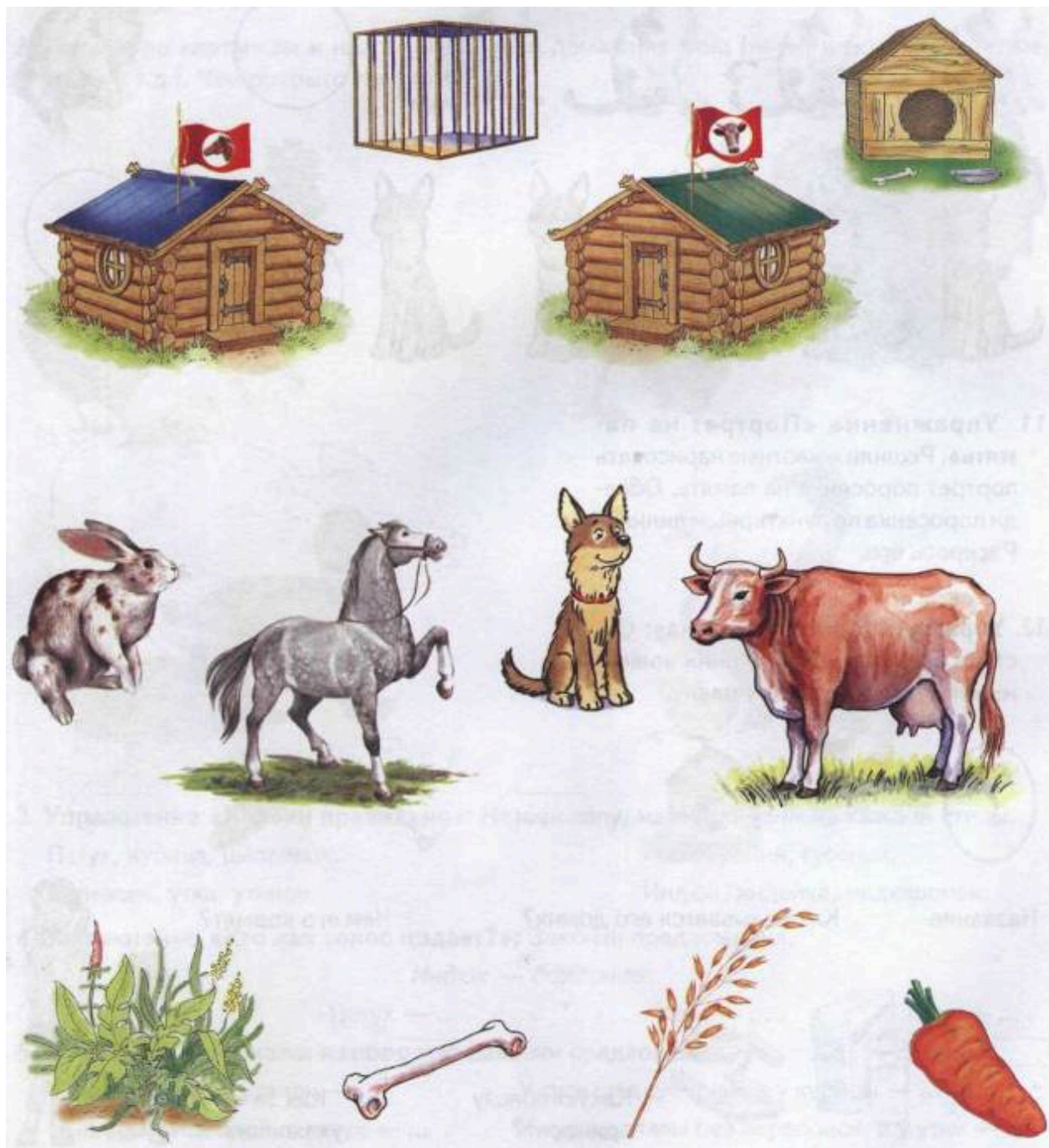
- **Вправа «Скажи одним словом»**. Закінчи речення:
 У кози немає рогів. Вона безрога. Ти домалював роги, і тепер вона рогата.
 У кролика немає вух. Він Ти домалював вуха, і тепер він
 У кішки немає хвоста. Вона Ти домалював хвіст, і тепер вона ...
- У маленького поросятка свято. Вирішили домашні тварини привітати його з днем народження.
- **Вправа «Рахуй і називай»**. До поросятка прийшло багато гостей. Допоможи поросятку порахувати (запиши в кружечки чи познач кількість крапками) і назвати їх. (До поросятка прийшли чотири кішки. І т. д.)

- **Вправа «Портрет на пам'ять».** Вирішили тварини намалювати портрет поросятка на пам'ять. Обведи поросенка по пунктирних лініях. Розфарбуй його.

- Подивися на картинку. Назви тварин, які прийшли до поросятка на свято. Як називаються їх будиночки? З'єднай кожну тварину з її будиночком кольоровою лінією-доріжкою. Як ти думаєш, що подарував кожен із гостей поросяткові? (З'єднай лініями гостей та їх подарунки).

Розвиток зв'язного мовлення

- **Вправа «Розкажи».** Склади розповіді про домашніх тварин за запропонованим планом.

- **Складання розповіді за серією малюнків.**

Роздивитися малюнки про дівчинку з кошеням.

Бесіда за картиною:

- Хто гуляв у дворі? (Дівчинка гуляла у дворі).
- Яка була погода? (Було дуже холодно).
- Кого раптом побачила дівчинка? (Раптом дівчинка побачила маленьке кошеня).
- Що робило кошеня? (Кошеня сиділо на снігу та трусилось).
- Що зробила дівчинка? (Дівчинка нахилилася і взяла кошеня на руки).
- Куди вона принесла кошеня? (Вона принесла кошеня додому).
- Що вона зробила вдома? (Вдома вона попросила маму залишити кошенятко).
- Що відповіла мама? (Мама дозволила залишити кошеня).
- Що зробили мама з дочкою? (Мама з дочкою напоїли кошеня молоком і поклали його спати в кошик).

Тема: «ДОМАШНІ ПТАХИ»

Артикуляційна гімнастика

- **«Індик»:** *сильно надуті щоки і по можливості довго утримувати повітря в ротовій порожнині.*
- **«Дзьоби домашніх птахів»:** *показати, який гострий дзьоб у півня, який широкий дзьоб у качки та гуски.*
- **«Індиченя вчиться «булькотати»:** *рот відкритий, губи в посмішці.*
- *Широким кінчиком язика доторкнутися до верхніх різців із зовнішньої, а потім з внутрішньої сторони, вимовляючи звук, подібний на звук [л].*
- **«Індики «булькочуть»:** *індик із міста йде, індичку за собою веде. Швидко висовувати «широкий» язик з рота і вимовляти: «Л-бл-бл-бл-бл».*

Пальчикова гімнастика

На пташиному дворі

Наші качки рано вранці:

«Кря-кря-кря! Кря-кря-кря!»

Ручка на ручці, рухаються вгору — вниз.

Наші гуси біля ставу:

Чотири пальці разом, великий внизу.

«Га-га-га! Га-га-га!»

А індик по серед двору:

«Бил-бил-бил! Бил-бил!»

Пальці розчепірені.

Наші кури у вікно:

«Ко-ко-ко-ко-ко-ко!»

Пальцями, зведеними у «пучку» однієї

руки стукаємо по долоні іншої руки.

А наш Півник-молодець

З'єднуємо пучки вказівного та великого

Рано-вранці встає,

пальців – дзьоб, три інші пальці –

Спати нам не дає.

розчепірити.

«Ку-ку-рі-ку!»

Каченята

Перший, другий — йшли каченята *По черзі згинати пальці,*

Третій, четвертий — до води. *починаючи з великого.*

А за ними плівся п'ятий,
а позаду шостий біг.
Сьомий від них відстав,
восьмий дуже притомився.

А дев'ятий всіх догнав,
А десятий як злякався,
У весь голос запищав:

«Пі-пі-пі!»

Ритмічно згинати і розгинати

«Не пиши, ми поряд, всі!»

пальці обох рук.

Розвиток дихання

Пташині голоси

- *(Вимовляти складові ряди та фрази на одному видиху, змінюючи тон голосу):*
 - *Курка: «Ко-ко-ко-ко».*
 - *Курчата: «Пі-пі-пі-пі-пі».*
 - *Курка: «Куд-кудах, знесла яйце в кущах».*
 - *Качка: «Кря-кря-кря-кря, де тут вода?»*

Розвиток слухової уваги та фонематичного сприймання

До дітей прийшли гості, але треба дізнатися хто, визначивши, який звук з назви гостя загубився: ..уска, ..івень, ..ачка, ..урка, ..ндик,

Фізкультхвилинка

На пташиному дворі

(Розвиток загальної моторики, координації мовлення з рухами)

Наші качечки зранку:

Діти йдуть по колу, перевалюючись,

- Кря-кря-кря! Кря-кря-кря!

наслідуючи ходу качок.

Наші гуси біля ставка:

Їдуть по колу, витягнувши шиї і

- Га-га-га! Га-га-га!

відставивши руки назад.

Наші курочки у вікно:

Зупиняються, встають в коло

- Ко-ко-ко! Ко-ко-ко!

б'ють руками з боків.

А як Півник-молодець

Рано-вранці на зорі,

Стають спиною в коло, піднімаються

Нам співає: ку-ку-рі-ку!

на носочки, відставляють руки назад.

Психогімнастика. Пластичні етюди

- Уявіть себе турботливою господинею. Показати: ви доглядаєте за птахами: насипаєте їм зерно, наливаєте воду.
- «Сердитий індик».
- «Боязливе гусеня боїться плавати».
- «Півень готується співати»: витягнути шию, розслабити м'язи обличчя, закрити очі, злегка опустити нижню щелепу.

Розвиток лексико-граматичних категорій

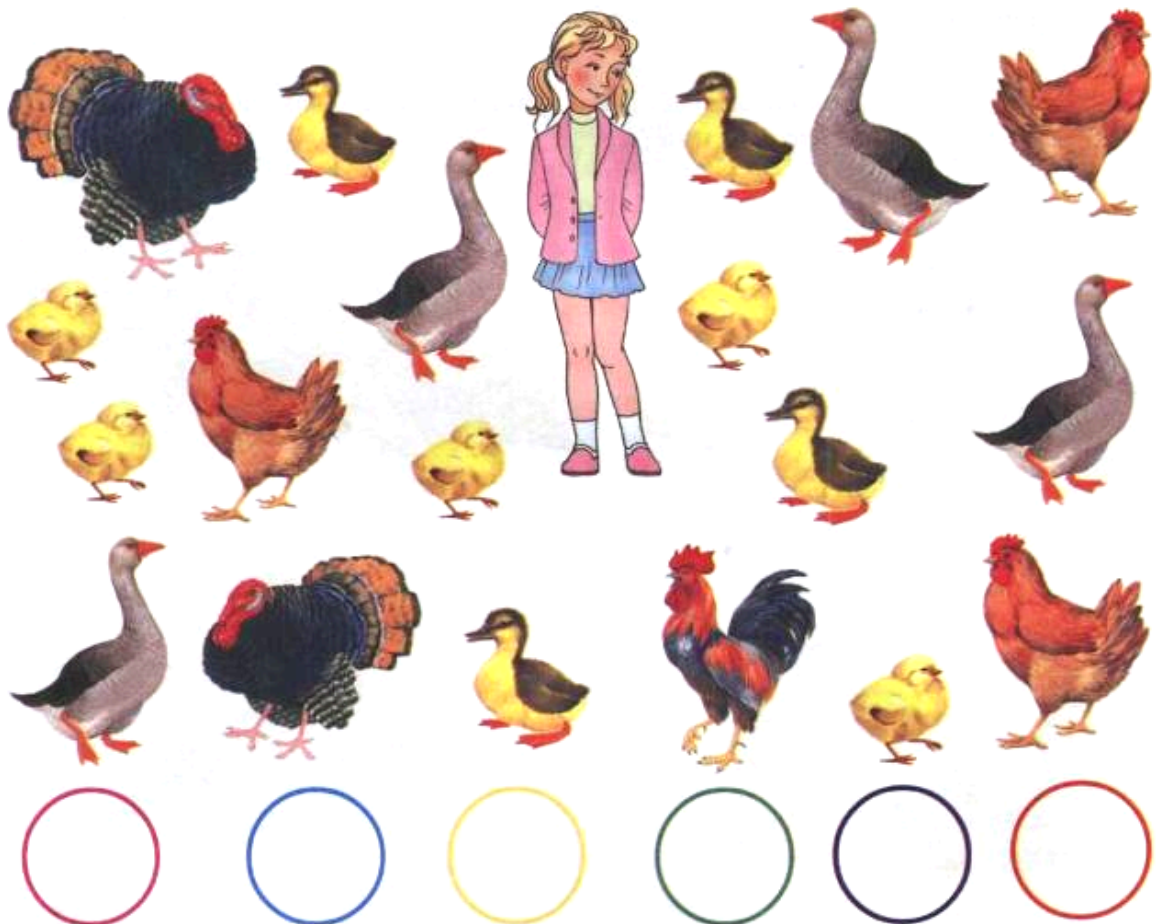
- Розглянути разом з дитиною картинки. Познайомити її з назвами домашніх птахів. Розповісти про те, яку користь приносять птахи, як людина доглядає за ними, чим годує і де живуть? Закріпити в словнику узагальнююче поняття «домашні птахи».
- Покажи на картинках і назви частини тіла домашніх птахів (лапи, шию, голову, дзьоб, хвіст і т. д.). Чим вкрите тіло птахів?

- **Вправа «Назви правильно».** Назви тата, маму і дитинча кожного птаха:
Півень, курка, курча.
Гусак, гуска, гусеня.
Селезень, качка, каченя.
Індик, індичка, індича.
- **Вправа «Хто як голос подає?».** Закінчи речення:
Індик — булькоче.
Курка — Півень — Качка — Гуска —
- **Вправа «Скажи навпаки».** Закінчи речення:
Качка велика, а каченя — У гусака шия довга, а у курки — ...
Курча молоде, а півень — У курки лапи без перетинок, а у качки —

...

- **Вправа «Рахуй і називай».** Таня прийшла на пташиний двір і побачила там багато птахів. З'єднай різнокольоровими лініями птахів одного виду з кружечками відповідного кольору. Допоможи Тані порахувати (запиши в кружечки чи познач кількість крапками) і назвати їх.

- Каченя — каченятко, каченята — каченятка.
Качка — ... , качки — Курча — ... , курчата —
Півень — ... , півні — Курка — ... , кури —

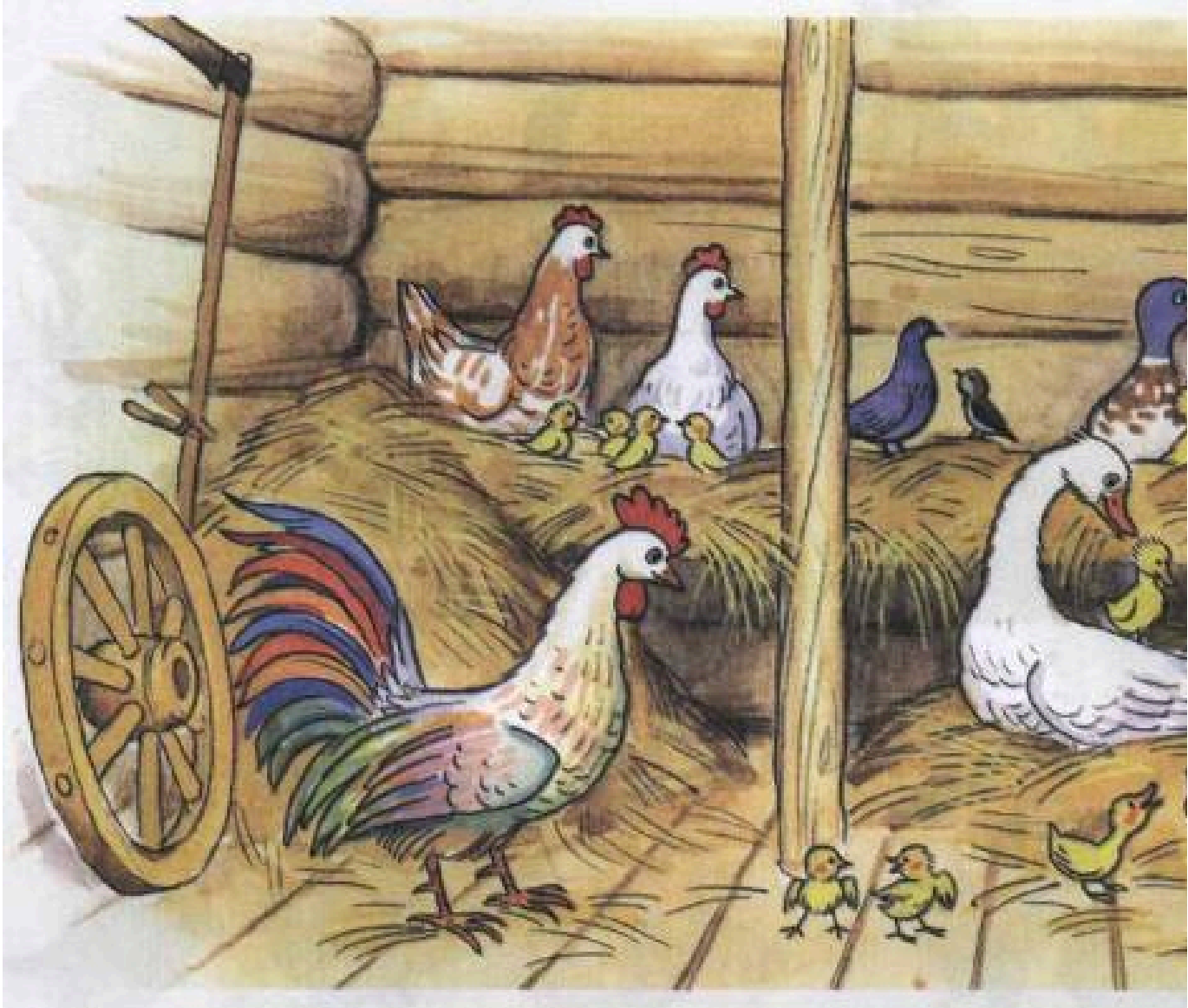
Розвиток зв'язного мовлення

- Уважно розгляньте малюнки. Послухайте початок розповіді про дівчинку Оленку і продовжіть її:

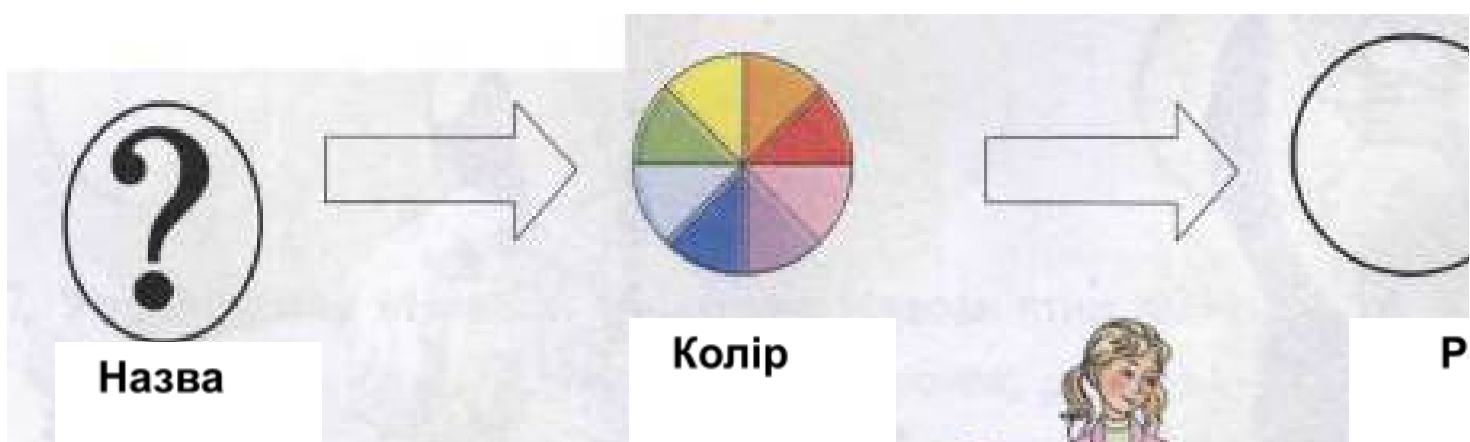
Оленка ціле літо жила в селі у бабусі. Одного разу вона загубила свого улюбленого котика Васька. Оленка ходила по селу і кликала його. Кота ніде не було видно. Раптом дівчинка побачила, як у траві промайнув чорний хвіст Васька. Оленка підбігла ближче і побачила в траві гніздо з курячими яйцями. Васько вже викотив одне яйце з гнізда і збирався...

- **Вправа «Хто зайвий?»**. Уважно подивись на картинку. Що переплутав художник? Які птахи не живуть у курнику? Розкажи, де знаходиться кожен птах і як розташовані предмети в курнику, використовуючи прийменники на, близько, у(в), з, між, за.

- **Вправа «Розкажи»**. Склади розповіді про домашніх птахів за запропонованим наочним планом.

- **Розгляд картини О. Капустіної «Пташиний двір» і бесіда за нею.**

— Подивіться на картину. Ви бачите двір, де гуляють домашні птахи. У ставку плаває качка з каченятами. Качка велика, сіра, хвіст і крила в неї темні, а дзьоб жовтий. А які каченята? Розкажіть про них. Які вони за розміром? Якого вони кольору? Які у них дзьобики, хвостики? *(Каченята маленькі, жовтенькі. У них коротенькі хвостики і біленькі дзьоби.)*

— Що роблять качка і каченята? *(Качка вчить каченят плавати, а каченя дивиться на неї. Двоє каченят біля берега. Одне пливе, а інше пірнуло.)*

— Біля води стоїть качур. Пір'ячко на голові і шиї у нього зелене. Він спостерігає за каченятами. Над качуром літають бабки. А одна бабка в'ється над самою водою. Розкажіть, які птахи гуляють на березі? *(На березі гуляють півник, курочка і курчата.)*

— Півень великий, різнокольоровий. У нього гарний хвіст, червоні борідка і гребінець. А яка курочка? *(Курочка менша, ніж півник. Вона коричнева, хвостик у неї невеликий. У курочки теж є червоні борідка і гребінець.)*

— Що роблять півник і курочка? *(Вони ходять і дивляться на своїх курчат.)*

— Розкажіть про курчат. Які вони? Що вони роблять? *(Курчата жовтенькі, у них гострі дзьобики і маленькі крильця. Двоє курчат шукають у травичці корм, а одне біжить за півником. Найсміливіше курча злетіло півневі на спину.)*

— Яких птахів ви бачите біля паркану? *(Біля паркану пасуться курочки.)*

- **Узагальнююча розповідь педагога за картиною «Пташиний двір».**

Пташиний двір

Подивіться на картину. Ви бачите пташиний двір, тут гуляють домашні птахи. У ставку плаває качка з каченятами. Качка велика, строката: хвіст і крила у неї темні, а дзьоб жовтий. Каченята маленькі, жовтенькі. У них коротенькі хвостики і біленькі дзьобики. Качка вчить каченят плавати, а каченята уважно дивляться на неї. Двоє каченят біля берега, одне пливе, а друге пірнуло.

Біля води стоїть качур. Пір'ячко на голові і шиї у нього зелене. Він спостерігає за каченятами. Над качуром літають бабки. Одна бабка в'ється над самою водою.

На березі гуляють півник, курочка і курчата. Півень великий, різнокольоровий. У нього гарний хвіст, червоні борідка і гребінець. Курочка менша, ніж півник. Вона коричнева, хвостик у неї невеликий. У курочки теж є червоні борідка і гребінець. Курочка і півень дивляться на своїх курчат. Курчата жовтенькі, у них гострі дзьобики і маленькі крильця. Двоє курчат шукають у травичці корм, а одне біжить за півником. Найсміливіше курча залетіло півнику на спину. Вдалині біля паркану

пасуться курочки. Вони шукають у траві комах.

Тема: «ВЕСНА»

Артикуляційна гімнастика

- **«Вітерець гойдає підсніжник»:** *нахили голови вліво-вправо (шия розслаблена).*
- **«Льодохід»:** *на річці тріскає лід, пливуть крижини. Рухати нижньою щелепою вправо-вліво.*
- **«Ведмідь у барлозі»:** *пригріло сонечко, сніг розтанув, і вода потрапила у ведмежий барліг. Показати, як ведмідь злякався, здивувався, засмутився, а потім зрадів, зрозумівши, що прийшла весна.*
- **«Ведмідь прокинувся після зимового сну»:** *відкривати рот з глухим вдихом (імітація позіхання).*

Пальчикова гімнастика

- Виконувати дії у відповідності до змісту вірша.

Наші гарні квіточки
Розпускають пелюстки.
Вітерець ледь дихає,
Пелюсточки він гойдає.
Наші гарні квіточки
Закривають пелюстки,
Голівонькою хитали,
Тихо-тихо закривали.

Діти повільно розгинають пальці з кулачків.

Діти похитують кистями рук ліворуч-праворуч.

Діти повільно стискають кулачки.

Діти похитують кулачками вперед-назад.

Розвиток дихання

- **Вправа «Різнокольорові кораблики».** Логопед запрошує дітей до надувного басейна.

Логопед: *Опустіть у воду кораблики. Зараз ми проведемо змагання. Подивимось, чий кораблик далі відпливе. Ви будете робити вдих і дуги за моєю командою на вітрило свого кораблика. Пам'ятайте, що потрібно витягнути губи трубочкою і не надувати щоки*

Логопед слідкує за тим, щоб вітрила корабликів були розміщені на рівні ротів дітей. Вправа виконується 3—4 рази.

Розвиток слухової уваги та фонематичного сприймання

- **Гра «Підкажи слівце».** Логопед читає описові загадки-добавлянки про прикмети весни.

Йде до нас красуня мила,

Взимку низько я ходило,

Та, що зимоньку змінила:

Вам не щедро я світило,

Розтопляє скрізь сніжок,

Зараз – вище піднялося

Кличе з вірію пташок,

І за справу узялося:

Всіх пробуджує від сну –

Сонну землю зігриваю,

Ми діждалися ... (весну)

З неї сніг та лід зганяю,

Зазирну й до вас в віконце:

Вони шумлять, дзюркочуть:

Я – весняне тепле ... (сонце)

«Весна!» - сказати хочуть,
Мчать прожогом до ріки
Срібні вісники - ... (*струмки*)

- **Гра з м'ячем «Коли це буває?».**

Логопед називає ознаку однієї пори року і кидає м'яч дитині. Вона повинна спіймати м'яч і сказати, коли це буває:

— На проталинах розцвіла мати-й-мачуха ... (логопед кидає м'яч, дитина ловить.)

— Навесні ... (дитина кидає м'яч).

— Перелітні птахи відлітають у теплі краї...

— Восени.

— Люди засмагають і купаються в річці...

— Влітку.

— Діти катаються на лижах і санках...

— Взимку.

Фізкультхвилинка

- **Вправа «Клен».**

За вікном бурулька тане,

Діти стоять, повернувшись обличчям у коло.

Виконують 4 стрибки на носочках, тримаючи руки на поясі.

Весело біжать хмарки.

Руки вгору. Нахили тулуба вліво-вправо.

Розтискає, розтискає

Руки перед грудьми. Лікті опущені вниз.

Клен міцненькі кулачки.

Розтискають кулачки.

Притулився до віконця.

4 стрибки.

І ледь-ледь розтане сніг,

Нахили вліво-вправо.

Мені зелену долоньку

Повертаються обличчям один до одного.

Клен протягне раніш за всіх.

Протягують один одному праву руку.

Рукостискання.

Розвиток лексико-граматичних категорій

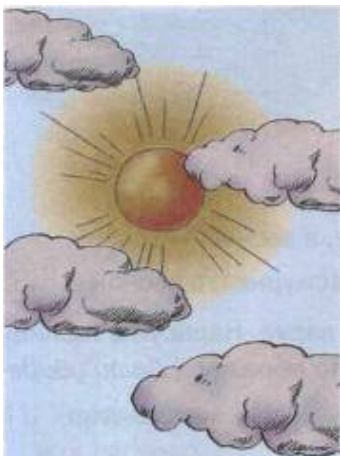
- Розглянути разом з дитиною малюнки. Пригадати і назвати пори року. Уточнити послідовність зміни пір року. Запитати дитину, чи знає вона, яка пора року зараз? Попросити назвати пору року, яка передує весні і пору року, яка йде після весни. Пosposterігати разом з дитиною за весняними змінами у природі.

- Познайомити дитину з назвами весняних місяців.

- Роздивися картинки із зображенням зими і весни. Назви прикмети цих

пiр року. Порiвняй їх мiж собою за зразком: Взимку сонце тiмняне, а навеснi яскраве.

- Вправа «Пiдбери, називай, запам'ятовуй».** Назви якомога бiльше слiв-ознак; слiв-дiй:
Весна (яка?) — рання, тепла, довгоочiкувана.
Сонце (яке?) —
Бруньки (якi?) — Листочки (якi?) —
Сонце навеснi (що робить?) — гріє, припiкає, голубить, зігріває.
Листочки на деревах (що роблять?) —
Струмки (що роблять?) —
- Роздивися картинки. Поясни значення слова «льодохiд». Проговори це слово по складах.

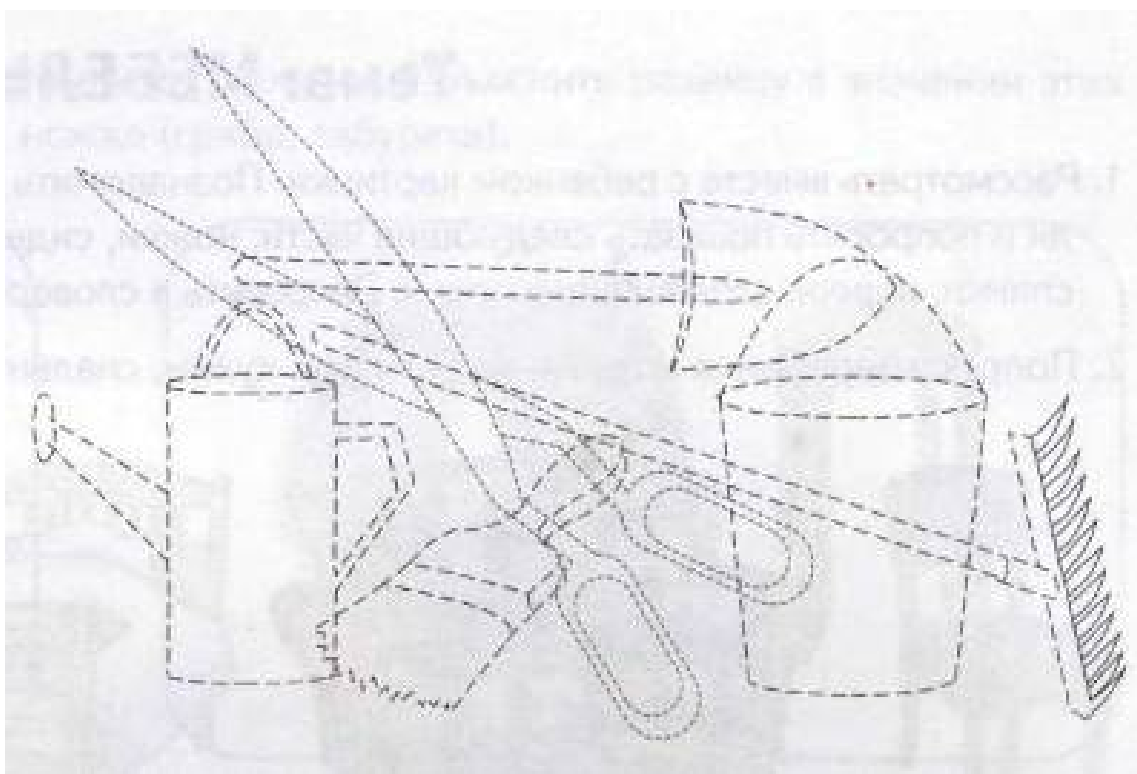
- **Вправа «Скажи навпаки».** Закінчи речення:
Взимку сніг чистий, а навесні — Взимку сонце тьмяне, а навесні —
Взимку дні холодні, а навесні — Взимку погода часто похмура, а навесні —
- **Вправа «Побачили, не побачили».** Таня й Іванко гуляли у парку. Намалюй у таблиці предмети, які вони там побачили. Закінчи речення за зразком. *(Діти побачили три шпаківні, а не помітили п'ять шпаківень.)*

Назва предмета	Намалювати три <i>(три скворечники и т. д.)</i>	Намалювати п'ять <i>(пять скворечников и т. д.)</i>
  		

- Назви квіти, які навесні з'являються першими. Як ти думаєш, чому їх називають первоцвітами?

- Розказати дитині, для кого роблять шпаківні, як і з чого їх роблять.
- **Вправа «Хованки».** Які предмети сховані на малюнку? Назви їх і обведи по контуру кольоровими олівцями. Як люди використовують навесні ці предмети?

- **Вправа «Назви лагідно».** Назви кожний предмет із попередньої вправи лагідно.

Розвиток зв'язного мовлення

- **Вправа «Нісенітниця».** Роздивися картинку. Скажи, чого не буває навесні.

- **Складання розповіді за сюжетною картиною «Рання весна».**

Логопед запрошує дітей розглянути сюжетну картину.

Логопед:

— Кого ви бачите на картині? *(Ми бачимо хлопчиків та дівчаток).*

— Що вони роблять? *(Вони гуляють біля дитячого садка).*

— Подивіться на дівчинку у червоному пальто. Що вона тримає в руці?

Почніть зі слова «дівчинка». *(Дівчинка тримає мати-й-мачуху).*

— Дівчинка зірвала квіточку. Вона принесе її в дитячий садок і поставить у вазу. А де дівчинка зірвала квітку? Подивіться уважно на картину. *(Вона зірвала квітку на галявинці, на проталині).*

— Правильно. Дівчинка, зірвала мати-й-мачуху на проталині, де сніг вже розтанув. А чому сніг розтанув? *(Сонечко стало пригрівати).*

— Так, сонечко яскраво світить і гріє, тому сніг тане, з'явилися проталини, побігли струмочки. А кого ви бачите на березі? *(На березі пташки).*

— Правильно. Це граки. Що вони роблять? *(Вони в'ють гніздо і будуть виводити пташенят).*

— Тепер подивіться ось сюди. Кого ви бачите на картині зліва? Що вони роблять? *(Це хлопчики. Один хлопчик пускає кораблик у струмочку. Другий хлопчик дивиться на нього).*

— Розкажіть про дівчинку, яка сидить на лавці. *(Дівчинка тримає ляльку. Поряд з нею стоять відерце і формочки. Дівчинка хоче зробити бабки із снігу).*

— Скоро снігу зовсім не буде. Він розтане. Зверніть увагу на те, як одягнені діти. *(Вони одягнені тепло)*

— Чому вони одягнені тепло? *(На вулиці ще холодно).*

— Правильно, ранньою весною на вулиці ще холодно.

Логопед:

— Ви дуже добре відповіли на мої запитання. А тепер давайте повторимо розповідь за малюнком повністю. Спочатку ви розкажете, яка пора року настала, які зміни відбуваються у природі. Хто гуляє біля дитячого садочка, як дітки одягнені і що вони роблять. І, нарешті, поясніть, чому дітям сподобалося на прогулянці.

Логопед дає дітям дві хвилини для підготовки до розповіді, а потім викликає по черзі дітей для складання розповіді за картиною.

Зразок. Настала рання весна. Сонце яскраво світить і пригріває. Сніг почав танути, з'явилися проталини, побігли струмочки. На проталинах зацвіла мати-й-мачуха. На кущах і деревах почали бубнявити бруньки. Прилетіли граки і стали будувати гнізда.

Зібралися діти на прогулянку. Вони одягнулися тепло, тому що на вулиці ще холодно. Вийшли діти на галявинку. Одна дівчинка зірвала квіточку мати-й-мачухи. В дитячому садку вона поставить її у вазу. Хлопчик пускає кораблик у струмочку. Його друг стоїть поряд і дивиться на кораблик. Дівчинка в зеленому пальто сидить на лавці і розповідає своїй ляльці про весну. Вона хоче зробити бабки з останнього снігу. Дітям цікаво і весело навесні на прогулянці!

Зміст

1. Фрукти.
2. Овочі.
3. Осінь.
4. Посуд.
5. Продукти харчування.
6. Одяг.
7. Зима.
8. Дикі тварини.
9. Домашні тварини.
10. Домашні птахи.
11. Весна.

Список використаної літератури

1. Алтухова Т.А., Егорова Н.А. Занимательные игры и упражнения для речевого и интеллектуального развития детей 5-6 лет с общим недоразвитием речи. – М.: АРКТИ, 2005.
2. Арбекова Н.Е. Развиваем связную речь у детей 6-7 лет с ОНР: Альбомы 1; 2; 3. – М.: Изд – во Гном, 2010.
3. Жукова Н.С., Мастюкова Е.М., Филичева Т.Б. Логопедия. Преодоление общего недоразвития речи у дошкольников. –Екатеринбург: Изд – во АРД ЛТД, 1998.
4. Нищева Н.В, Обучение дошкольников рассказыванию по картине. – Санкт-Петербург, 2007.
5. Теремкова Н.Э. Логопедические домашние задания для детей 5-7 лет с ОНР: Альбомы 1; 2; 3; 4. – М.: Изд – во Гном и Д, 2008.